

DIAK

Elina Soronen

Kimmo Suominen

Sosionomi, kirkon nuorisotyö

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyö, 2025

Toiveideni tulevaisuus

Gloaalikasvatusaiheisten työpajojen ja avoimen nuortentoiminnan kehittäminen

TIIVISTELMÄ

Elina Soronen ja Kimmo Suominen

Toiveideni tulevaisuus - globaalikasvatusaiheisten työpajojen ja avoimen nuortentoiminnan kehittäminen

37 s., 2 liitettä

Syksy 2025

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää yhteistyökumppanimme avointa nuorten ja nuorten aikuisten toimintaa kehittämällä erilaisia työpajoja, joiden avulla toimintaan saatiin sisällytettyä globaalikasvatusteemaista sisältöä. Työpajoissa käytettiin erilaisia luovia menetelmiä, sillä tarkoituksena oli tuottaa yhteistyökumppanillemme tietoa myös siitä, millaisia työskentelymuotoja avoimessa toiminnassa voisi tulevaisuudessa hyödyntää. Opinnäytetyön osittainen tavoite oli myös tarjota nuorille positiivinen lähestymistapa haastaviin aiheisiin ja mahdollisuus käsitellä valittuja teemoja aikuisen kanssa yhdessä, jotta nuorille voitiin mahdollistaa positiivisempi kuva tulevaisuudesta.

Opinnäytetyö koostui useasta eri vaiheesta. Ensimmäisessä vaiheessa suunnittelimme viisi erilaista työpajaa globaalikasvatuksen teemojen ympärille. Toteutuneet teemat olivat ilmastonmuutos, ylikulutus, ihmisoikeudet, vegaaniruokavalio sekä yhteiskunnan eriarvoisuus. Työn toinen vaihe koostui työpajojen toteutuksesta, johon kuului pajan ohjaus ja siitä palautteen kerääminen. Palautteessa selvitettiin työpajan ja sen toteutustavan mieluisuutta, työpajan teeman tärkeyttä sekä työpajan opettavaisuutta. Kolmannessa vaiheessa työstettiin työpajojen toteutukseen käytettyjen materiaalien pohjalta materiaalivihko, johon kasattiin työpajojen toteuttamiseen tarvittava materiaali, pohjatietoa ja toteutusohjeita. Materiaalivihon tarkoitus osana opinnäytetyötä oli tarjota konkreettinen tuotos, jota yhteistyökumppani voi hyödyntää toimintaa suunnitellessa tai käyttä valmiina materiaalina.

Suunnitellut työpajat onnistuivat palautteen perusteella hyvin ja nuoret pitivät niistä. Kerätyn palautteen perusteella voidaan todeta, että työpaja, joka oli hyvin informatiivinen, ei ollut yhtä mieluisa kuin muunlaiset työpajat. Vastaavasti työpaja, jonka pääpaino oli yhteisessä tekemisessä opettavaisuuden sijaan, miellettiin mieluisammaksi. Prosessin aikana palautteesta huomasin, kuinka jo koulumaailmasta tuttujen teemojen käsittelyssä korostui positiivisesti juuri yhteinen tekeminen teemojen läpikäymisessä, koska se erosi siitä, miten samoja aiheita on koulussa käsitelty.

Asiasanat: avoin toiminta, globaalikasvatus, nuorisotyö

ABSTRACT

Elina Soronen and Kimmo Suominen

The future of my dreams - development of global education workshops and open youth work

37 p., 2 appendices

Autumn 2025

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor of Social Services, Christian Youth Work

The purpose of this thesis was to develop open activities for young people and young adults for our partner organization. This was achieved by designing workshops that incorporated different themes of global education. Various creative methods were implemented in the workshops, as another aim was to provide the partner organization with insights into suitable working methods for future activities. Furthermore, the thesis aimed to offer a positive approach to complex global topics and to give a chance for young people to reflect on these themes together with a safe adult, thereby fostering a more optimistic outlook on the future.

The thesis process consisted of three distinct phases. In the first phase, five workshops were designed around different themes of global education. The selected themes included climate change, overconsumption, human rights, vegan food and social inequality. In the second phase, the workshops were implemented by facilitating the sessions and collecting feedback about them. The collected feedback focused on the participants' experiences regarding the amenity of the workshop's content, implementation methods, relevance of the theme and the educational value of the sessions. In the third and final phase, a booklet of materials used in the workshops was compiled. It included background information; workshop instructions and all necessary content needed for easy implementation. The purpose of the booklet was to provide a concrete tool for the partner organization to use either as a planning aid or as a ready-to-use material in the future.

Based on the collected feedback, the workshops could be considered successful and well received by the participants. It was found that highly informative workshops were perceived as less pleasant, whereas workshops that emphasized on shared activities over instructions were found to be more enjoyable by the participants. Throughout the process, it became evident that a more collaborative and a creative approach to already familiar school-related topics helped distinguish the workshops from traditional classroom-like settings in a positive way.

Keywords: global education, open activities, youth work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN TAUSTA.....	5
2.1 Nuoret ja nuoret aikuiset, sekä heidän hyvinvointinsa	5
2.2 Hengellisyuden merkitys nuorten hyvinvoinnissa	6
2.3 Yhteiskunnallinen osallisuus	7
2.4 Globaalikasvatus.....	9
2.5 Nuorten avoin toiminta	10
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET SEKÄ SEN YHTEISTYÖTAHO.....	10
3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	10
3.2 Toimintaympäristö ja yhteistyötaho, sekä aiemmat kehittämistarpeet	11
4 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT	12
4.1 Osallistava kehittäminen	12
4.2 Luovat menetelmät.....	13
5 TYÖPAJOJEN KEHITTÄMINEN	14
5.1 Suunnitelma käytännön toteutuksesta	14
5.2 Arviointi ja palaute.....	16
6 TYÖPAJOJEN TOTEUTUS	16
6.1 Ilmastonmuutos kollaasityöskentely	16
6.2 Ylikulutus-tietovisa	18
6.3 Ihmisoikeustyöskentely	19
6.4 Vegaaniruokailu	21
6.5 Eriarvoisuus korttipeli	22
7 TYÖPAJOJEN TULOKSET.....	24
7.1 Ensimmäisen työpajan tulokset.....	24
7.2 Toisen työpajan tulokset	25
7.3 Kolmannen työpajan tulokset	27
7.4 Neljännen työpajan tulokset.....	28
7.5 Viidennen työpajan tulokset	30

8 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYTEEN JA LUOTETTAVUUTEEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET.....	31
9 POHDINTA	32
LÄHTEET.....	34
LIITE 1. Palautekysely	38
LIITE 2. Materiaalivihko	39

1 JOHDANTO

Ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja yleinen globaali epävarmuus ovat vuosi vuodelta ajankohtaisempi huolenaihe nuorille. Nuorisobarometrin 2023 selvityksen mukaan jopa 58 prosenttia nuorista kokee melko tai erittäin paljon epävarmuutta tai turvattomuutta ihmisestä johtuvasta ilmastonmuutoksesta (Kiilakoski, 2024, s. 86). Samalla vuoden 2024 nuorisobarometrin mukaan omaan tulevaisuuteen suhtautuminen on huonontunut, sillä 61 prosenttia nuorista suhtautuu omaan tulevaisuuteensa optimistisesti, saman kysymyksen prosenttiluvun ollessa 80 prosenttia vuonna 2021. Etenkin nuorten kokema epävarmuus tulevaisuudestaan on noussut, sillä jopa 29 prosenttia nuorista ei suhtaudu tulevaisuuteensa optimistisesti, eikä pessimistisesti. (Happonen & Kiilakoski, 2025, s. 81.) Uskomme, että iso osa tätä muutosta johtuu epävarmasta maailmantilanteesta, kuten sodista, politiikasta ja ilmastonmuutoksesta.

Opinnäytetyömme aihepiirinä toimi globaalikasvatus ja sen mukaisesti avoimen toiminnan kehittäminen työpajojen muodossa. Tämän takia tarkoituksemme oli luoda viikoittaisia työpajoja, joissa kävimme luovien menetelmien kautta läpi nuorille ajankohtaisia kysymyksiä ja huolenaiheita globaalilla mittakaavalla ja pyrittiin löytämään heille vastauksia heidän kysymyksiinsä ja toivoa tulevaan. Samalla tarkoituksemme oli tutkia ja reflektoida, millainen ohjattu toiminta sopii avoimeen tilaan ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat, joka tarjosi yhteistyötahollemme informaatiota kehittää omaa toimintaansa opinnäytetyöprosessimme päätyttyä.

Yhteistyötahona opinnäytetyössämme toimi YMCA Vantaa, jonka viikoittaisessa 15–29-vuotiaille suunnatussa avoimessa Kolis-illassa toteutimme suunnittelemamme työpajat. Työpajoista kerättyjen tietojen pohjalta tuotimme työn, sekä materiaalivihkon (liite 2.) jota yhteistyökumppani voi hyödyntää ja kehittää myös tulevaisuudessa.

Opinnäytetyössä on hyödynnetty tekoälyä opinnäytetyön rakenteen suunnittelussa.

2 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN TAUSTA

2.1 Nuoret ja nuoret aikuiset, sekä heidän hyvinvointinsa

Nuoruuden ajatellaan olevan ikävaihe lapsuuden ja aikuisuuden välillä, mutta siihen sisältyy paljon aspekteja molemmista, sekä on jokaisen ihmisen kohdalla hieman erilainen. Tämän takia on myös vaikea laittaa tiettyjä ikävuosia sille, mikä määrittellään nuoreksi. Nuorisolaki määrittelee, että kaikki alle 29-vuotiaat ovat nuoria, kun taas YK määrittelee nuoreksi vain 15–24-vuotiaat. Jos taas itse nuorilta kysytään, määrittelee suurin osa nuoruuden ikävuosiksi 10–20-vuotiaat. (Kojo, 2022.) Nuoriksi aikuisiksi taas voidaan omaksua itsemäärittämisoikeuden kautta ne, jotka ovat täysi-ikäisiä, mutta jotka kokevat itsensä vielä nuoriksi, yleensä kuitenkin alle 29-vuotiaat. Tätä voi perustella sillä, että nuoren saavuttaessa täysi-ikäisyyden, hän on lain silmissä aikuinen ja saa hän paljon lisää vapauksia ja velvollisuuksia, joita hänellä ei tätä ennen ole ollut. (Suomi.fi, i.a.)

Nuoruus on elämänvaiheena sellainen, jossa nuori murrosiän myötä kehittyy sekä fyysisesti, että henkisesti, mutta alkaa myös itsenäistyä omista vanhemmistaan tulevaisuutta varten. Tässä vaiheessa nuoren sosiaaliset suhteet kavereihinsa korostuu ja ne koetaankin tärkeimpänä hyvinvointia lisäävänä tekijänä. Myös kuitenkin yksinäisyys ja syrjäytyminen ovat nuoruudessa erittäin haavoittavia tekijöitä yksilön kehitykselle ja tulevaisuudelle. (Välimäki ym., 2020, s. 23.)

Varsinkin muuttuvassa maailmassa nuorilla saattaa olla vaikeaa jäsentää omia ajatuksiaan ja tunteitaan omaa itseään ja muita kohtaan, ja tämä näkyy nuorten keskuudessa lisääntyneissä mielenterveysongelmissa (Fröjd, 2009). Erilaisten tutkimusten mukaan noin 20–25 prosentilla nuorista on jonkinlaisia mielenterveyden häiriöitä ja pahimmissa tapauksessa se voi tulla jopa nuoren kehityksen tielle (THL, 2024). Nuoret hyvin usein kamppailevat myös paljon erilaisten ongelmien kanssa, kuten sosiaalisen median luomat paineet ja ongelman omakuvan kanssa, sekä yleisesti paineista menestyksen ja

tulevaisuuden kanssa. Nuorista myös 57 prosenttia kokee epävarmuutta tai turvattomuutta nuorten syrjäytymisen kannalta, joka kuvaa hyvin nuorten huolta omasta ja ikäluokkansa hyvinvoinnista (Kiilakoski, 2024, s. 86).

2.2 Hengellisyiden merkitys nuorten hyvinvoinnissa

Vuonna 2023 toteutettu tutkimus osoittaa, että nuorten ja nuorten aikuisten suhde hengellisyyteen ja kirkkoon on erittäin moniulotteinen. Siinä missä hengellisyys koetaan merkittäväksi, henkilökohtainen suhde kirkkoon jää usein etäiseksi (EVL, 2023.) Tämä ilmiö on kirkon kentällä työskennellessä mahdollisuus ja haaste. Hengellisyys näyttäytyy nuorille aikuisille ennen kaikkea yksityisenä, erittäin henkilökohtaisena asiana. Se ei ole riippuvainen yhteisöistä tai sosiaalisista suhteista, vaan jokaisella on oikeus kokea hengellisyytensä omalla tavallaan. Tämä henkilökohtaisuus tekee hengellisyydestä monimuotoista ja ajoittain jotain, jota nuoret eivät aina itse tunnista hengellisyydeksi. Moni kuitenkin kertoo uskovansa johonkin ylempään voimaan, ei välttämättä kristinopin mukaisesti, vaan omalla, vapaalla tavallaan (EVL, 2023.) Hengellisyydessä on vahva hyvinvoinnin ulottuvuus: se tarjoaa vastapainoa ja turvaa elämälle, jota muutoin varjostaa paineet, kilpailuhenkisyys ja epävarmuus (Salminen & Huttunen, 2022).

Tutkimuksen mukaan nuorten aikuisten elämässä korostuvat vapaus, itsenäistyminen ja henkilökohtainen toimijuus. Perinteiset aikuisuuden merkkipaalat, kuten vakituinen työ, perheen perustaminen tai omistusasunto eivät ole yhtä helposti saavutettavissa kuin aiemmilla sukupolvilla (EVL, 2023). Tämä luo tulevaisuudesta epävarmuutta ja voi heikentää nuorten hyvinvointia. Samalla nuoret etsivät merkitystä ja arvoja, joihin sitoutua. Tässä etsinnässä hengellisyys voi toimia voimavarana. Se antaa nuorelle mahdollisuuden pysähtyä, kohdata itsensä ja löytää turvaa arjen keskellä. Kirkon rooli tässä kokonaisuudessa on kuitenkin ristiriitainen. Toisaalta nuoret arvostavat kirkon tekemää hyvää ja sen tarjoamaa turvaa esimerkiksi kriisitilanteissa. Kirkkoa voidaan verrata hyvään naapuriin, jolta apua saa silloin, kun sitä tarvitsee. Toisaalta kirkko koetaan instituutiona jäykäksi, vanhanaikaiseksi ja arvoriititojen kuormittamaksi (EVL, 2023.) Yhteiskunnalliset keskustelut tasa-

arvosta sukupuolten ja seksuaalivähemmistöjen välillä ja kirkon historiasta, saavat monet nuoret pitämään kirkon loitolla omasta elämästään. Kirkkoa on vaikea nähdä avoimena ja monimuotoisuutta tukevana ympäristönä. Nuorisotyön näkökulmasta tämä merkitsee sitä, että emme voi ajatella hengellisyyden tukemista vain kirkon toimintaan osallistumisena. On tärkeää kohdata nuoret heidän omista lähtökohdistaan käsin, tarjota tilaa avoimelle keskustelulle ja hyväksyä erilaiset hengellisyyden muodot ilman pakottamista valmiisiin raameihin. Kirkon tehtävä on olla enemmänkin hengellisyyden mahdollistaja, kuin sen määrittelijä.

Nuorten hyvinvointi on kokonaisuus, jossa hengellisyys, yhteisöllisyys ja elämänhallinta kietoutuvat toisiinsa. Kun nuori saa mahdollisuuden pohtia omaa hengellisyyttään avoimessa ja turvallisessa ympäristössä, se voi vahvistaa hänen itsetuntemustaan, antaa toivoa ja luoda merkityksellisyyden kokemuksia (EVL, 2023.) Nuorten hengellisyyden ja hyvinvoinnin tukeminen ei ole vain kirkon, vaan koko yhteiskunnan tehtävä. Nuorisotyöntekijät ovat kuitenkin erityisessä asemassa, mahdollisuus kulkea nuorten rinnalla ja tarjota hengellistä tukea yhtenä elämän voimavarana heidän matkallaan kohti aikuisuutta mahdollisesti jo varhaislapsuudesta lähtien. Haasteena on rakentaa kirkosta tila, jossa nuoret kokevat olevansa aidosti tervetulleita siksi, että heidän elämänsä ja hengellisyytensä otetaan vakavasti ja he ovat tervetulleita juuri sellaisina ihmisinä, kun he ovat.

2.3 Yhteiskunnallinen osallisuus

Yhteiskunnallinen osallisuus kattaa sekä sen sosiaaliset, että poliittiset ulottuvuudet. Yksinkertaisuudessaan se tarkoittaa kuulumista johonkin yhteisöön, yhteisöllisyyttä ja mahdollisuutta vaikuttaa sen asioihin. Osallisuus samalla viittaa siihen, että ihmisillä on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon ja vaikuttaa siihen, mitä yhteisössä päätetään. (Romakkaniemi, ym., 2018.)

Nuorten yhteiskunnallinen osallisuus jää usein muiden teemojen jalkoihin, jos lasten elämään vaikuttavat päätökset jätetään arvioimatta lainsäädännössä,

poliittisessa päätöksenteossa ja saatavilla olevia resursseja jakaessa. Ihmisoikeudet voidaan jaotella kolmeen pääryhmään: ensimmäisenä kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet, toisena taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet, sekä viimeisenä ryhmäoikeudet. Esimerkiksi kansalaisoikeuksiin kuuluvat muun muassa oikeus vapautteen mielipiteen ilmaisemisessa ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, kun taas taloudelliset oikeudet kattavat esimerkiksi oikeuden työhön ja sosiaaliturvaan (L 731/1999 6. §.) Suomen vahva kuntien itsehallinto voi kuitenkin johtaa siihen, että erityisesti alaikäisten osallisuus ja tilanne eriarvoistuu asuinpaikan mukaan (Council of Europe, 2018). Vaikka useissa kunnissa on vakiintunut hyviä käytänteitä, kuten lapsivaikutusten arviointi ja lasten hyvinvoinnin tukeminen päätöksenteossa, hyvien käytäntöjen valtakunnallisesti vakiinnuttamisen eteen olisi tehtävä työtä (Valtioneuvosto, 2021). YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaan lapsen etu on huomioitava ensisijaisesti kaikessa alaikäisiä koskevassa viranomaistoiminnassa (Unicef, i.a.). Tämä velvoite koskee vain lapsia. Lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi ovat keskeisiä välineitä, joiden avulla varmistetaan lapsen etu ja seurataan Suomen perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden täyttämistä.

Ihmisoikeudet määritellään yleisesti kansainvälisissä julistuksissa ja sopimuksissa, joista tunnetuin on vuonna 1948 Yhdistyneiden kansakuntien hyväksymä ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus (Yhdistyneet kansakunnat, 1948). Julistus määrittelee perusoikeudet, kuten oikeuden vapauteen, koulutukseen, elämään ja sananvapauteen UDHR ei yksinään ole juridisesti sitova sopimus, toimii se perustana lukuisille ihmisoikeussopimukselle ja kansalliselle lainsäädännölle. (Yhdistyneet Kansakunnat, 1948). Suomessa ihmisoikeudet ovat osa perustuslakia ja Suomi on ratifioinut useita kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen. Kansallinen oikeusjärjestelmä tarjoaa keinoja ihmisoikeusloukkauksista valittamiseen, mikä vahvistaa yksilön suojaa. (Kansallinen ihmisoikeusstrategia, 2023.)

Nykyisin osallisuus liitetään lukuisiin teemoihin, kuten aktiivisuuteen ja osallistumiseen, ympäristön yleiseen huomioimiseen, haluun, sekä kykyyn

vaikuttaa. Se liittyy myös oikeuteen saada osansa yhteiskunnan resursseista ja mahdollisuuksista, löytää oma paikkansa yhteiskunnan eri järjestelmissä ja elää yhteydessä itseensä, elinympäristöönsä ja yhteiskuntaan. Osallisuus ei ole vain tietyn kaavan mukaan osallistumista, vaan se on laaja-alainen yksilön ja yhteisön muodostama suhde, johon kuuluu olennaisesti myös yksilön oma kokemus siitä, miten hän kokee kuuluvansa yhteisöön (Opetushallitus, i.a.).

2.4 Globaalikasvatus

Globaalikasvatuksessa teemana käsitellään maailmanlaajuisesti periaatteita eettisestä näkökulmasta, tunnistetaan maapallon resurssien rajallisuus ja opetellaan globaalissa ympäristössä vastuullisesti ja kestävästi toimimista. Tavoitteena on kasvattaa nuorista globaaleja kansalaisia, jotka arvostavat maailman monimuotoisuuden muotoja ja ovat sitoutuneita vaikuttamaan tulevaisuuteen positiivisesti. (Martusewicz, ym., 2021 s. 27–29.)

Globaalikansalaisuus pohjautuu eettiseen toimintaan sitoutumiseen sekä haluun omalla toiminnalla suojella maapalloamme. Globaalikasvatus keskittyy maailman monimuotoisuuden ja globaalisti tasa-arvoisen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Se herättää nuorissa halun toimia ja kehittää taitoja, jotka tukevat maailmanlaajuisen yhteisön hyvinvointia. (YMCA, i.a.)

Globaalikasvatuksessa käsitellään sekä maailmanlaajuisia ongelmia, kuten ilmastonmuutosta kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia. Globaalikasvatuksen tavoitteena on muodostaa globaalikasvatuksesta kannustavaa ja kiinnostavaa kaikille, rohkaisten yhteiskunnallisen aktiivitoiminnan ulkopuolisia henkilöitä ottamaan omassa elämässä aktiivista roolia. (Opetushallitus, i.a.)

2.5 Nuorten avoin toiminta

Avoin toiminta perustuu siihen, että toiminta on maksutonta, avointa kaikille, eikä sido mihinkään, eli osallistuminen on vapaaehtoista ja sitä saa tehdä milloin haluaa ilman ennakoilmoittautumista. Etenkin nuorisotilat noudattavat tätä kaavaa, vaikka usein toiminnassa onkin määritelty eri kellonaikoja ja ikähaarukoita. Toiminta sijoittuu yleensä iltapäiviin ja iltoihin, joskus myös viikonloppuihin. Vantaalla, jossa toteutimme, projektimme sijaitsee vuonna 2025 kolmetoista eri nuorisotilaa, jotta kaikille kaupungin nuorille löytyisi mahdollisimman läheltä koulua tai kotia oma tila. (Vantaan kaupunki, i.a.) Vaikkakin myös muut kunnat ja kaupungit pyrkivät samanlaisiin linjauksiin tukeakseen nuorten vapaa-ajan toimintaa.

Avoimessa toiminnassa käytetään eduksi etenkin nuorten vertaissuhteisen merkitystä, jolloin samanikäisten ja elämänvaiheessa olevien yhteen kokoaminen toimii hyvin sosiaalisten suhteiden luomiseen ja yksinäisyyden ennaltaehkäisyyn (Välimäki ym., 2020, s. 23). Tämän lisäksi toiminnassa on mukana työntekijöitä, joiden tehtävänä on varmistaa osallistujien turvallisuus, sekä olla tukena nuorille vastaamalla heidän kysymyksiinsä tai olemalla tukena ja antamalla vinkkejä erilaisiin haastaviin ja arkipäiväisiin tilanteisiin (Vantaan kaupunki, i.a.).

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET SEKÄ SEN YHTEISTYÖTAHO

3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli kehittää avoimeen nuorteniltaan globaalikasvatus aiheisia työpajoja, jotka olisivat nuorille ja nuorille aikuisille mielenkiintoisia ja merkittäviä yhteiskunnallisesti, sekä voisi mahdollistaa pieniä muutoksia osallistujien elämässä parantamaan maailmaa.

Globaalikasvatusaiheisen sisällön tarkoituksena oli opettaa nuorille, miten esimerkiksi luontoa ja muita ihmisiä tulisi kohdella, jotta jokainen voisi olla osana maailman kestävästä kehityksestä.

Tarkoituksena oli myös kehittää ja reflektoida nimenomaan avoimeen toimintaan sopivaa sisältöä, joka ei sitoisi kävijöitä viikoittaisiin käynteihin, vaan voisi tarvita vain minuutteja heidän huomiostaan. Työpajojen ohessa oli kysely, joka antoi meille tietoa työskentelyn mielekkyydestä ja toimivuudesta. Luovutimme keräämämme tulokset yhteistyökumppanillemme, jonka kautta tulokset voivat tulevaisuudessa olla koko Suomen YMCA-liikkeen saatavilla ja sitä kautta tulla avuksi heidän työhönsä.

Kehittämishankkeen tavoitteena toimi avoimen toiminnan konseptiin sopivien työskentelytapojen kartoitus osallistujilta kerätyn palautteen myötä. YMCA järjestön kansallinen tavoite on kehittää globaalikasvatusta osaksi jokapäiväistä työtä (YMCA, i.a.) Työmme tavoitteena oli rakentaa optimistisempää kuvaa nuorille ja nuorille aikuisille tulevaisuudesta luomamme globaalikasvatusmateriaalin, sekä sitä tukevien keskustelujen avulla ja tarjota materiaalia yhteistyötahomme käyttöön myös tulevaisuudessa heidän kehittäessään toimintaansa yhteistyömme loputtua.

3.2 Toimintaympäristö ja yhteistyötaho, sekä aiemmat kehittämistarpeet

Yhteistyötahonamme kehittämishankkeessa toimi Vantaan NMKY, eli tunnetummin YMCA Vantaa. Toteutimme opinnäytetyömme heidän koordinoimalla Kolohongan nuorisotilalla, joka sijaitsee Vantaalla. Olimme työntekijöinä nuorisotilalla perjantai-iltaisina järjestettävissä Kolis-illoissa, jonka ohella toteutimme suunnittelemamme työpajat illan aikana.

YMCA Vantaan toiminnassa on ollut jo useamman vuoden toiveena ja tavoitteena rakentaa nuorille aikuisille jotain mieluista ja merkityksellistä työtä. Kokemuksesta voidaan kuitenkin todeta, että nuoret aikuiset ovat tällaiseen tavoitteeseen olleet hankala ikäryhmä, koska melkein kaikki ovat eri

elämäntilanteissa tässä vaiheessa: osa käy koulua, osa muuttaa eri paikkakunnalle, osa aloittaa työelämän ja monta muuta vaihtoehtoa. Aiemmissa yrityksissä on ollut kuitenkin jonkun verran onnistumisia, mutta nyt meidän opinnäytetyössämme oli tarkoitus laajentaa tätä toivetta ja tavoittaa sillä entistä enemmän ihmisiä.

Kehittämishankkeemme ei suoranaisesti liittynyt laajempiin kehittämishankkeisiin, mutta kehitysyhteistyömme toimi apuna Vantaan YMCA:n kehittäessä tulevaisuuden toimintaansa osana suomen YMCA:n kehitystavoitetta. Heidän tavoitteenaan on tehdä tulevaisuudessa globaalikasvatuksesta isompi osa päivittäistä työtä ja, että kaikkea tehtävää työtä tarkisteltaisiin ”globaalikasvatuslinssien” läpi. (YMCA, i.a.) Työmme ajatuksena on toimia pohjadata, jonka avulla Vantaan toimipisteellä saatiin laajempi kuva siitä, millainen toiminta on hedelmällistä ja toimii kohderyhmälle ympäröivän teeman osalta.

4 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT

4.1 Osallistava kehittäminen

Olemme opinnäytetyössä hyödyntäneet osallistavan tutkimuksen teoriaa kehittämismielessä. Osallistava tutkimus on menetelmä, jossa ollaan vahvasti vuorovaikutuksessa tutkimuksen kohderyhmän kanssa, jotta saataisiin maanläheisiä ratkaisuja juuri tutkittavan ryhmän ongelmiin ja käytäntöihin. Käytännössä kohderyhmä oli siis mukana tutkimuksen toteuttamisessa. (Helminen, 2020, s. 22–23.) Tavoitteena ei kuitenkaan ole tutkia ihmistä tai heidän mielipiteitään, vaan tutkia yhteiskuntaa ja toiminnan suunnittelua sellaisena, millä tavalla se yksilölle näyttäytyy heidän kokemustensa pohjalta (Swantz, 2016). Toisin sanoen jokaisella on omat näkemykset eri asioihin omien

lähtökohtiensa pohjalta, jotka ovat kokonaisuuden kannalta hyvä ottaa huomioon toimintaa suunnitellessa.

Nuorisolaki velvoittaa viranomaisia mahdollistamaan nuorille osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia heitä koskeviin asioihin paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Nuorisotiloilla tätä toteutetaan siten, että nuoria otetaan erilaisiin kokouksiin mukaan, sekä heitä kannustetaan suunnittelemaan ja järjestelemään erilaista toimintaa ja osallistumaan niihin itse. (Kekki ym., 2023, s. 22.)

4.2 Luovat menetelmät

Luovia menetelmiä käytetään paljon sosiaalialalla, sillä niiden käyttö on edullista, monipuolista, sekä niiden on todettu parantavan asiakkaiden hyvinvointia ja osallisuutta toiminnallisuutensa kautta. Luovia menetelmiä on olemassa hyvin monenlaisia, mutta yleisimmät näistä hyödyntävät musiikkia, ilmaisutaitoa, sekä erilaista askartelua tai maalaamista. Luovan menetelmät ovat yleensä työntekijöillekin mieluisia, ja sitä kautta voivat vähentää myös työn kuormittuvuutta ja lisätä työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Työskentelytavan valinta ei myöskään välttämättä aina ole yksinkertaista, sillä huomioon pitää ottaa kohderyhmän tarpeet, asetetut tavoitteet ja opetuksen sisältöä. (Pruuki, 2010.) On kuitenkin tärkeää pitää mielessä, että luovia menetelmiä käyttäessä tavoitteena ei ole hieno lopputulos, vaan prosessi ja sen tuomat tunteet ja ajatukset, joita tekijöiden kanssa voi yhdessä käydä läpi (Åkerblad & Seppänen-Järvelä, 2024).

Varsinkin nuorisotyössä luovien menetelmien käyttö on suotavaa, sillä nuoret kaipaavat entistä enemmän osallistavaa tekemistä erilaisessa toiminnassa. Luovat menetelmät ovat siinäkin mielessä oiva vaihtoehto, että niitä voi toteuttaa yksilötehtävissä, mutta myös ryhmien kanssa ja niillä voidaan vastata erilaisiin tarpeisiin helposti hauskuuden ja elämyksellisyyden kautta. Työskentelyn aikana on helppo tehdä erilaisia havaintoja aiheesta, itsestään tai jopa ryhmästä ja nuorten on helpompi reflektoida näitä ajatuksia turvallisen työntekijän kanssa,

jotta pääsee omiin kokemuksiinsa ja tunteisiinsa paremmin käsiksi. Luovien ja toiminnallisten menetelmien on myös todettu ehkäisevät syrjäytymistä, joka on ajankohtainen pelko kasvavassa määrässä nuoria. Näiden seikkojen takia on tärkeää, että työntekijältä löytyy ammattitaitoa ymmärtää käytettyä menetelmää, mutta myös osata ottaa kaikkien tarpeet ja tunteet huomioon ja ennen kaikkea luoda luottamus työskentelyssä oleviin nuoriin. (Kinnunen & Paananen, 2024.)

5 TYÖPAJOJEN KEHITTÄMINEN

5.1 Suunnitelma käytännön toteutuksesta

Käytännön toteutus tapahtui viikoittaisessa syklissä ja jakautui noin puolentoista kuukauden ajanjaksolle käytännön toteutuskertoja ollessa 5 kappaletta.

Toteutuskäyntien aikana olimme työsuhteessa yhteistyöjärjestöllä, jolloin toteutuskäyntien sisällöllisen ohjelman lisäksi vastasimme yleisistä työtehtävistä. Suunnittelemiemme työpajojen luonteen oli tämän takia oltava matalalla kynnyksellä toteutettavia, jolloin pystyimme työparina toteuttamaan laadukkaan sisällön lisäksi turvallista toimintaa.

Halusimme työpajojemme suunnittelussa ottaa huomioon niiden ajankohtaisuuden maailmantilanteen ollessa globaalisti poikkeuksellisen epävarma. Jättäessämme joustovaraa työpajojen teemoihin, pystyimme tarvittaessa reagoida merkittäviin teemoihin, joiden käsittelyyn asiakasryhmämme nuoret ja nuoret aikuiset tarvitsivat tai toivoivat tukea aikuiselta. Tämän takia suunnitelimme toteutuskertojen työpajat samalla viikolla toteutuksesta, kuitenkin jättäen joustovaraa niiden muokkaamiseen tai parantamiseen.

Työpajojen toteutus tapahtui perjantaisin nuorten ja nuorten aikuisten avoimessa toiminnassa, Kolis-illassa. Työpajat käsittelivät viikoittain globaalikasvatus- ja kestävän kehityksen teemaisia aiheita, jotka koemme yhteiskunnallisesti merkittäviksi, kuten tasa-arvo ja ympäristön suojelu. Apuna teemojen suunnittelussa käytimme yhteistyötahomme toiveesta visio 2030 pilareita, joissa nousee aiheiksi yhteisön hyvinvointi, merkityksellinen työ, kestävä maapallo, sekä oikeudenmukainen maailma (Suomen YMCA:n liitto, 2024). Meille oli tärkeää, että työskentelyyn osallistuminen olisi mahdollista koko illan ajan omatoimisesti, jossa me kuitenkin voisimme olla mukana, vaikka keskustelemassa osallistujien kanssa heille tärkeistä aiheista. Teemojen käsittelyn jälkeen toteutimme joka viikko osallistuneille nuorille samanlaisen anonyymin kyselyn työpajan mieluisuudesta ja merkittävydestä.

Toteutusviikko 1, Maanantai	Suunnittelu
Toteutusviikko 1, Perjantai	Ensimmäinen toteutuskerta
Toteutusviikko 2, Maanantai	Reflektio tuloksista ja suunnittelu
Toteutusviikko 2, Perjantai	Toinen toteutuskerta
Toteutusviikko 3, Maanantai	Reflektio tuloksista ja suunnittelu
Toteutusviikko 3, Perjantai	Kolmas toteutuskerta
Toteutusviikko 4, Maanantai	Reflektio tuloksista ja suunnittelu
Toteutusviikko 4, Perjantai	Neljäs toteutuskerta
Toteutusviikko 5, Maanantai	Reflektio tuloksista ja suunnittelu
Toteutusviikko 5, Perjantai	Viiden toteutuskerta
Toteutusviikko 6, Maanantai	Reflektio tuloksista

Taulukko 1.

Yllä olevan taulukko 1. mukaisesti kokoonnuimme viikoittain reflektimaan ja työpajan onnistumisia ja kehittämiskohteita, sekä kävimme läpi nuorten antamat palautteet. Näiden palautteiden pohjalta pystyimme jo opinnäytetyötä tehdessämme havainnoida merkittäviä teemoja avoimessa kohtaamispaikassa vedetyssä toiminnassa ja niiden pohjalta kehittää työpajojen suunnittelua

sellaiseksi, joka toimisi nuorille ja nuorille aikuisille mahdollisimman hyvin ja hyödyntämään saatua kokemusta seuraavaa viikkoa suunnitellessa. Koostimme prosessimme taulukon mukaisesti kuuteen toteutusviikkoon, jotka koostuivat suunnittelusta ja toteutuksesta, viimeistä toteutusviikkoa lukuun ottamatta, joka koostui vain tulosten reflektoinnista.

5.2 Arviointi ja palaute

Työpajojen päätteeksi keräsimme arvion toiminnan mieluisuudesta ja teeman merkittävydestä. Käytimme arviossa matalalla kynnyksellä saavutettavia suljettuja vastausmahdollisuuksia, jättäen vapaaehtoisen mahdollisuuden pidemmän palautteen antoon. Työpajojen toteutuksen ajatuksena oli olla myös tunnelmaltaan turvallisen tilan periaatteet täyttävä keskustelultaan avoin hetki, jolloin ajatuksia ja syntyneitä tunteita voitiin käsitellä jo illan aikana. Kysely toteutettiin QR-koodilla saavutettavan Google Forms-kyselyn välityksellä, jolloin pystyimme varmistumaan anonymiteettisuojaan säilymisestä.

6 TYÖPAJOJEN TOTEUTUS

Työpajojen työskentelyt löytyvät materiaalivihkosta (liite 2.) samassa järjestyksessä, missä ne ovat käsitelty seuraavissa kappaleissa.

6.1 Ilmastonmuutos kollaasityöskentely

Pohtiessamme työpajojen teemoja, valitsimme ensimmäiseksi teemaksi ilmastonmuutokseen, sillä sen vaikutukset luontoon, ihmisiin ja elämään ovat erittäin keskeinen osa globaalikasvatusta. Ilmastonmuutoksen tuomat vaikutukset tulevat vaikuttamaan koko globaalin yhteiskuntamme rakenteisiin

aiheuttaen konfliktitilanteita myös alueiden välillä (Uusikylä & Jalonen, 2023). Kasvihuonekaasujen vapautuessa ilmakehään kiihtyvässä tahdissa, vaikutukset ilmastoon, elinympäristöihin ja makean veden saatavuushaasteet voivat muuttaa peruuttamattomasti sitä, miten elämme yhteiskuntana (Done, 2012).

Työpajan työskentely koostui kolmesta osasta. Ensimmäisessä osiossa osallistujalle annettiin Suomen viisi ilmastonmuutoksen suurinta vaikutustekijää: Fossiiliset polttoaineet, teollisuus- ja energiatuotanto, maatalous- ja eläintuotanto, metsien hakkuut, sekä liikenne. Osallistujan oli tarkoitus asettaa nämä viisi tekijää suuruusjärjestykseen sen mukaan, mikä vaikuttaa eniten ilmastonmuutokseen. Nuori sai kokeilla järjestystä niin kauan, että sai sen oikein samalla, kun me ohjaajina annoimme tarvittaessa tukea ja vinkkejä. Oikean järjestyksen löytymisen jälkeen osallistuja sai palkinnoksi tikkarin ja lopuksi käytiin vielä keskustelua siitä, tuliko listauksessa vastaan yllätyksiä tai muita ajatuksia, sekä oltiinko listauksen kanssa samaa mieltä.

Työskentelyn toisessa osassa nuorille näytettiin listaus siitä, miten itse voi vaikuttaa ilmastonmuutoksen hidastamiseen. Listauksessa oli konkreettisia vinkkejä, kuten joukkoliikenteen suosiminen, kasviperäisten ruokien lisääminen ruokavalioon, sekä harkitsemattomien ostosten välttäminen. Listausta käsiteltiin joko yksilönä tai pienryhmissä, jotta pystyimme kohtaamaan nuoren mahdollisimman yksilöllisellä tasolla. Työskentelyn aikana painotettiin myös sitä, ettei ole tarkoitus muuttaa koko elämää näiden teemojen ympärillä, mutta myös pienistä teoista on oikeasti laajemmalla mittakaavalla apua, jotta pystyisimme antamaan edes pienen toivonpilkkeen nuorille tulevaisuudesta.

Kolmannessa osassa valmistettiin yhdessä isolle paperille kollaasityöskentely otsikolla ”Miten ilmastonmuutos näkyy arjessa?” Työskentely tehtiin yhteiselle isolle paperille ja toteutukseen tarjosimme erilaisia askarteluvälineitä, kuten sanomalehtiä, kyniä, tusseja, sekä glitterliimaa. Paperille sai siis taiteilla, piirtää ja liimata asioita, joihin omasta mielestä ilmastonmuutos vaikuttaa muistuttamaan siitä, kuinka laajasta ilmiöstä oikeastaan on kyse. Työskentelyn ohella kävimme nuorten kanssa monia hyviä keskusteluja esimerkiksi syntyvyyden ja poliittisten

päätösten vaikutuksesta ilmastonmuutokseen, mutta myös ilmastonmuutoksen vaikutuksista kyseisiin aiheisiin.

Työskentely itsessään sujui hyvin ja nuoret tuntuivat tykkävän siitä palautteen perusteella. Keskusteluista tuli kuitenkin ilmi, että aihetta on käyty hyvin paljon läpi koulussa ja mielenkiinto siihen on tuntunut lopahtavan.

6.2 Ylikulutus-tietovisa

Pohtiessamme aiemman viikon ilmastonmuutosteemaa, sekä globaalikasvatusta yleisesti, nousi meille molemmille vahvasti mieleen seuraavaksi teemaksi ylikulutus. Ylikulutus tuhoaa luonnon monimuotoisuutta ja vahingoittaa myös muutoin koskemattomia alueita (Done, 2012). ja mielestämme ylikulutus ja globalisoituminen ovat omalta osaltaan hyvinkin keskeisessä roolissa pohtiessamme ilmastonmuutokseen vaikuttavia tekijöitä. Yhteiskuntana olemme alkaneet esimerkiksi tarvita ulkomailta toimitettavia ruokatarvikkeita, vaatteita ja teknologiaa. Koemme kovaa yhteiskunnallista painetta suorittaa elämää tietyllä kaavalla, joka pitkällä ajanjaksolla on muotoutunut ylikulutuksen kilpajuoksuksi läheistemme kesken (Lembke, 2022).

Päätimme toteuttaa työpajamme informatiiviseksi Kahoot-tietovisaksi, jonka välisuuksiin sisällytimme taustatietoa aiheesta ja teemaa täydentäviä tietoisuuksia. Tietovisassa käytiin monivalintakysymysten avulla läpi ylikulutukseen liittyviä aiheita, kuten Suomen ylikulutuspäivää, luonnonvarojen ehtymistä, planetaarisia rajoja ja luonnon moninaisuuden tukemista. Osa aiheista oli laajoja ja vaikeita, mutta pyrimme saamaan ne mahdollisimman ymmärrettävään muotoon, jotta myös nuorimmat osallistujat saisivat niistä jotain irti. Ohjasimme tietovisaa useamman kerran illan aikana pienemmille ryhmille, jonka vuoksi pystyimme kohtaamaan nuoret yksilöllisemmällä tasolla ja tukemaan keskusteluilmapiirin pysymistä avoimena ja matalalla kynnyksellä tapahtuvana.

Syventääksemme teemaa vielä enemmän, tutustuimme tietovisan loppuksi nuorten kanssa loppukevennyksenä myös menneiden vuosien turhakkeisiin, joita

Suomen luonto lehti on kilpailun muodossa valinnut vuodesta 2000 (Suomen Luonto, i.a.). Saimme tämän avulla pidettyä yllä ylikulutuksen teemaa, pohtiessamme näiden tavaroiden ja asioiden hyötysuhdannetta ilmaston ja kulutuksen näkökulmasta, sekä näiden turhakkeiden tuomasta lisäarvosta arjessamme. Useat näistä turhakkeista tuhlaavat paljon luonnonvaroja ja aikaa, saavuttamatta minkäänlaista merkityksellisyyttä ihmisten elämässä. Tietovisan jälkeen voittaja sai palkinnoksi pääsiäismunan ja muut osallistujat saivat tikkarit.

Työpaja onnistui hyvin ja sillä tavoitettiin paljon uusia nuoria, jotka eivät muuten halunneet osallistua työpajaan. Huomasimme kuitenkin, että osalla osallistujista mielenkiinto tietovisaa kohtaan lopahti. Tähän syyksi saattaa olla se, että tietovisa oli aika pitkä ja siinä oli paljon vaikeaa informaatiota. Samalla myös useammalla osallistujalla tuntui olevan oletusarvo siitä, että kahoottien on tarkoitus olla pelkästään hauskoja ja he saattoivat pettyä tietovisamme opettavasta aspektista.

6.3 Ihmisoikeustyöskentely

Kolmanneksi teemaksi valitsimme ihmisoikeudet, niiden ollessa työpajan aikaan hyvin ajankohtainen puheenaihe. Aihe on merkittävässä roolissa myös visio 2030 sisällöissä, jotka toimivat globaalikasvatuksellisten työpajojen teemojen suuntaviivoina (Suomen YMCA, 2024). Nykyaikaisen oikeusjärjestelmän ja kansainvälisten sopimusten kantavana perustana toimii ihmisoikeudet ja viime aikoina näiden oikeuksien toteutuminen globaalisti on monien mielestä heikentynyt merkittävästi. Nämä oikeudet turvaavat jokaisen ihmisen ihmisarvon ja perusoikeudet, riippumatta ihmisen kansallisesta perimästä, sukupuolesta, uskonnosta tai muista eroistamme. (Yhdistyneet kansakunnat, 1948.) Ihmisoikeuksien toteutuminen kansainvälisesti ei kuitenkaan ole tasalaatuista. Vaikka monissa maissa ihmisoikeudet on kirjattu perustuslakeihin ja lainsäädäntöön, niiden käytännön toteutuminen voi olla puutteellista esimerkiksi autoritaarisissa valtioissa tai konfliktialueilla. Lisäksi globalisaatio ja teknologian kehitys tuovat uusia kysymyksiä, kuten yksityisyydensuojan ja digitaalisten oikeuksien turvaamisen tarpeen. (Armstrong-Mensah, 2017.)

Työpajassa nuori sai pysähtyä miettimään omaa elämäänsä omien oikeuksiensa kautta piirtämällä ja kirjoittamalla. Osallistujan tuli piirtää aluksi itseään kuvaavat ääriviivat, joiden sisälle ja ulkopuolelle hänen tuli kirjoittaa tai piirtää asioita, jotka hänelle on elämän kannalta tärkeitä, mitkä tuovat iloa, omia unelmiaan, sekä asioita, jotka hidastavat tai estävät omien unelmien saavuttamista. Kuvan valmistuttua käytiin keskustelua siitä, millaisia ajatuksia ja tunteita työskentely herätti. Keskustelua käytiin myös siitä, miten ihmisoikeudet näkyvät nuoren elämässä ja mitä osa-alueita se parantaa, mahdollisesti heikentää ja millaisena nuorten elämä ja tulevaisuus mahdollisesti näyttäytyy.

Keskustelun jälkeen osallistujalle annettiin fiktiivinen, mutta realistinen roolihahmo, tässä työpajassa 9-vuotias afrikkalainen tyttö, johon hän sai verrata omaa elämäänsä. Nuoren tuli omien kirjoitustensa pohjalta miettiä, mitkä asiat molemmilla, roolihahmolla ja hänellä itsellään toteutuivat ja mitkä eivät, esimerkiksi yhteistä saattoi olla perhe, kun taas vahvasti eroavaa voisi olla koulutus ja sen taso. Nuori sai myös pohtia, mitkä asiat molemmilla toteutuivat, mutta kuitenkin näyttäytyivät eri tavoilla, kuten vaikka turvallisuus ja hyvä ruoka, jotka riippuvat vahvasti yksilöstä ja tämän elinympäristöstä. Näiden pohdintojen avulla nuori sai reflektoida sitä, miten ihmiset tulevat eri lähtökohdista ja kokevat asiat eri tavoilla, mutta väärää tapaa tähän ei kuitenkaan ole. Työskentelyn aikana painotettiin vahvasti myös sitä, että vaikka meillä täällä Suomessa onkin asiat monista näkökulmista todella hyvin, saa meillä silti olla huonoja päiviä, tyytymättömyyttä ja halua muutokseen.

Työpaja itsessään meni mielestämme hyvin ja jälleen kerran toiminnan kautta saatiin aikaiseksi hyviä keskusteluja ja havaintoja. Osalla osallistujista oli kuitenkin aluksi paineita piirtämisestä, jotka saatiin selätettyä yksinkertaistamalla piirrosta ja painottamalla työskentely kirjoittamiseen. Työskentelyssä huomasi hyvin, ketä aihe oikeasti kiinnosti ja keille se ei ollut mieluinen, sillä työpaja perustui vahvasti omiin pohdintoihin ja sen kautta tuleviin oivalluksiin.

6.4 Vegaaniruokailu

Halusimme tähän työpajaan valita jonkin konkreettisemmän teeman, sillä aiempien toimintojen teemat ovat olleet hyvin laajoja, ja sen kautta myös tuoneet siihen haastavuutta. Tämän takia teemaksi valikoitui vegaaniruoka, sillä se on hyvin esillä oleva osa, joka liitetään vahvasti ilmastonmuutokseen ja globaalikasvatukseen. On myös todistettu, että Eläinperäisten tuotteiden välttäminen on yksi tehokkaimmista tavoista vähentää yksilön ympäristövaikutuksia. (Poore & Nemecek, 2018.)

Aiempien työpajojen perusteella on tullut selväksi, että nuoret halusivat jotain kivaa ja osallistavaa toimintaa. Tämän takia neljännen työpajan aiheeksi muodostui yhdessä leipominen, tarkemmin vegaanisten kakkutikkareiden tekeminen. Ajallisesta syystä teimme kakkupohjat ja kakkutikkaritaikeinan jo valmiiksi ennen työpajaa, jotta toimintaan osallistuminen tapahtuisi mahdollisimman matalalla kynnyksellä, sekä siihen voisi koko illan mittaa tulla vapaasti tekemään tikkareita. Kakkutaikeinan ja keppien lisäksi olimme varanneet toimintaan sulatettua vegaanista suklaata, sokerikuorrutetta ja erilaisia strösseleitä, jotta jokainen saisi taiteilla omat kakkutikkaritinsa, miten halusivat.

Leipomisen ja koristelun aikana nuorten kanssa keskusteltiin vegaanisen ruokailun merkityksistä ja sen hyödyistä ympäristölle ja ihmiselle verrattuna esimerkiksi lihatuotantoon. Työpajan tarkoituksena oli myös poistaa ennakkoluuloja siitä, että vegaaniset leivokset olisivat pahanmakuisia, sillä vaikkapa leipomamme vegaaniset kakut maistuivat ihan tavalliselta kakulta. Työpajan yhteinen tekeminen lisäsi ja tuki myös yhteisöllisyyttä yhteisen tekemisen kautta, sekä antoi nuorille mahdollisuuden hengähtää arjen stresseistä ja olla hetkessä läsnä muiden ihmisten kanssa.

Työpaja meni erittäin hyvin ja se oli tähän mennessä selkeästi rennoin ja hauskin toiminta. Kaikki paikalla olijat lähtivät innolla mukaan toimintaan, ja vegaanikeskustelujen ohella työpaja avasi myös paljon tilaisuuksia tutustua nuoriin paremmin ja antoi tilaa myös puhua paljon muista asioista.

Työskentelyssä huomasi, että osallistava näkökulma toimi nuorten kanssa erittäin hyvin.

6.5 Eriarvoisuus korttipeli

Viimeisessä työpajassa teemaksi valikoitui eriarvoisuus. Vaikka se menee hyvin samanlaiseen kategoriaan kuin aiemmin teemana olleet ihmisarvot, tutkimme toiminnassamme nimenomaan sitä, minkälaiset asiat luovat eriarvoisuutta ja miten jotkut kärsivät niistä, kun taas osa saattaa jopa hyötyä niistä. Eriarvoisuuden syiden ajatellaan olevan syvällä yhteiskunnan rakenteissa, eikä pelkästään yksittäisen ihmisen valinnoissa. Eriarvoisuuden vähentämiseksi tulisi kuitenkin aluksi ymmärtää, mitä eriarvoisuus edes on tai miten se näkyy, esimerkiksi sukupolvelta toiselle siirtyvä huono-osaisuus on rakenteellista eriarvoisuutta. Eriarvoisuutta on kuitenkin lähes mahdotonta mitata, sillä vertailukohteita ei ole aina saatavilla, mutta selvää on, että kyseessä on oikea ongelma, johon meidän kaikkien tulisi pyrkiä vaikuttamaan. (Kivipelto, 2021.)

Halusimme luoda työpajaan jotakin uutta, jossa kuitenkin yhdistyisi myös aiempien työpajojen opittuja asioita, sekä globaalikasvatuksen keskeisiä sisältöjä. Päädyimme siis luomaan täysin uudenlaisen korttipelin, jossa käytäisiin käytännön tasolla läpi, miten eriarvoisuus vaikuttaa ihmisiin ja miksi sitä on olemassa. Olimme itse myös pelissä mukana, jotta pystyimme auttamaan nuoria ymmärtämään pelin ohjeet, sekä ohjaamassa keskustelua eriarvoisuuteen liittyen.

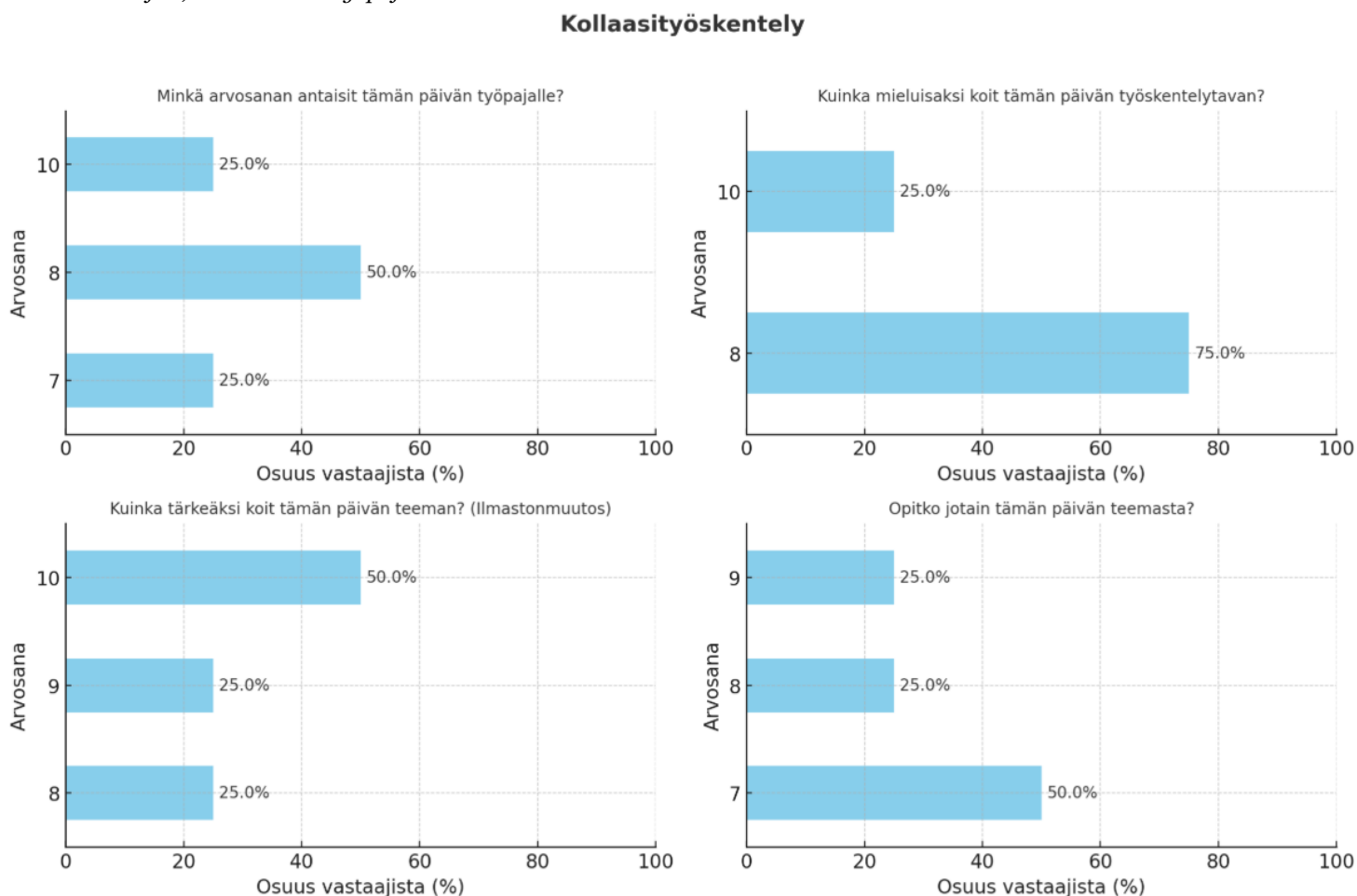
Korttipelissä osallistujille jaettiin salaa roolit, joilla jokaisella oli eri kriteerit pelin voittoon. Tarkoituksena oli pelata kortteja, joilla jokaisella on omat vaikutuksensa pelissä olevaan eriarvoisuusindeksiin, joka toimii asteikolla 0–20. Kun peliä oli käyty sovittu määrä kierroksia, paljastettiin roolit ja katsottiin, keiden pelaajien kriteerit täyttyivät, eli voittivat pelin. Peliä oli vaikea testata ennen työpajaa, ja nuoret olivat todella ymmärtäväisiä sen suhteen ja heidän kanssaan oli helppo myös muokata ohjeista ja rooleja sen mukaan, mikä tuntui kaikista reiluimmalta. Osittain työpajan nuoret ovat siis olleet mukana luomassa lopullisen pelin ohjeita.

Työpaja sujui hyvin ja nuoret tykkäsivät pelistä, sekä osoittivat arvostustaan siitä, kuinka paljon työtä pelin suunnittelu vaati. Pelin aikana kuitenkin huomasi, että eriarvoisuudesta puhuminen ja teeman pohjustaminen oli hankalaa, sillä pelaajat keskittyivät enemmän sääntöjen oppimiseen ja pelistrategiansa suunnitteluun. Osallistujat kuitenkin tuntuivat oppivan edes jotain ja viimeinen työpaja saatiin päätökseen onnistumisten kautta.

7 TYÖPAJOJEN TULOKSET

7.1 Ensimmäisen työpajan tulokset

Kuvaaja 1, Ensimmäisen työpajan tulokset

Ensimmäinen työpaja sai hyviä arvosanoja osallistujilta, ja niiden keskiarvoksi tuli 8,25. Kaikki osallistujat kokivat työskentelytavan mieluisaksi ja selkeästi nuorten mielestä ilmastonmuuton on tärkeä aihe. Kuvaajasta 1 kuitenkin tulee ilmi, että vaikka aihe on mielenkiintoinen ja tärkeä, ei siitä enää suhteessa opittu niin paljoa uutta asiaa. Tähän varmasti vaikuttaa se, että ilmastonmuutosta aiheena käydään paljon jo kouluissakin läpi.

Työpajan jälkeen huomasimme, että kollaasityöskentely näin laajan teeman kanssa tarvitsee paljon alustusta, joten avoimen toiminnan näkökulmasta tämä lisää kynnystä osallistua siihen. Toimintaan olisi voinut tulla myös lennosta

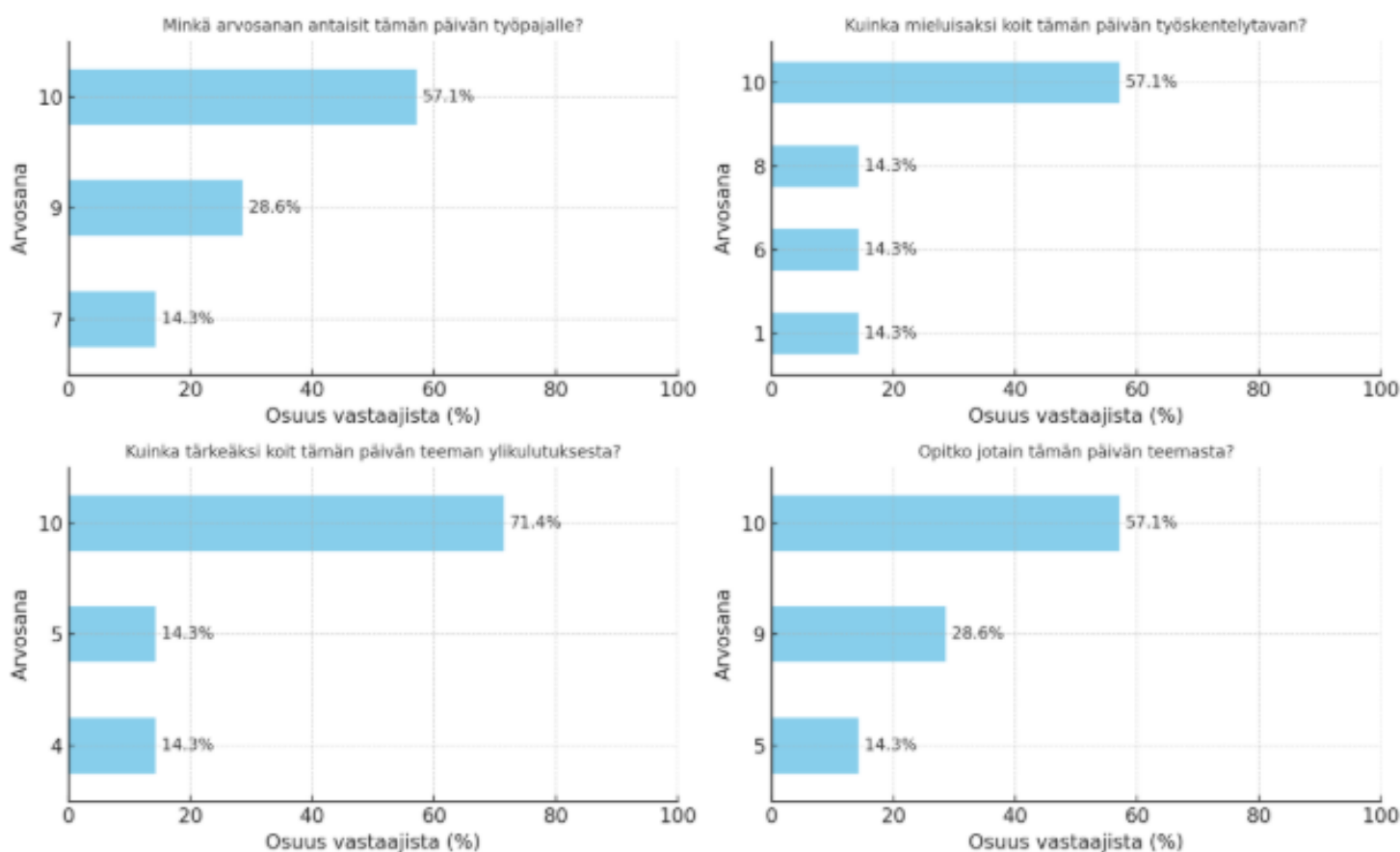
mukaan, mutta silloin oppimisen ja oivallusten tukeminen tekemisessä olisi ollut huomattavasti vaikeampaa.

Yleisenä työskentelymenetelmänä kollassityöskentely on erittäin monipuolinen ja se tarjoaa mahdollisuuden käsitellä monenlaisia asioita luovasti. Huomasimme kuitenkin, että kollaasin aihe kannattaa valita ja rajata tarkasti, sekä valmistaa siihen mahdollisimman tiivis, mutta kattava pohjustus jotta siihen osallistuminen olisi mahdollisimman helppoa. Kollaasin voisi myös esimerkiksi ripustaa nuorisotilan seinälle, jolloin nuoret, jotka eivät päässeet työpajaan, voisivat osallistua siihen itsenäisesti. Tällainen toimintatapa kuitenkin altistaisi lopputuloksen erilaiselle ilkevallalle, joten sitäkin tulee harkita huolella.

7.2 Toisen työpajan tulokset

Kuvaaja 2, Toisen työpajan tulokset

Tietovisa

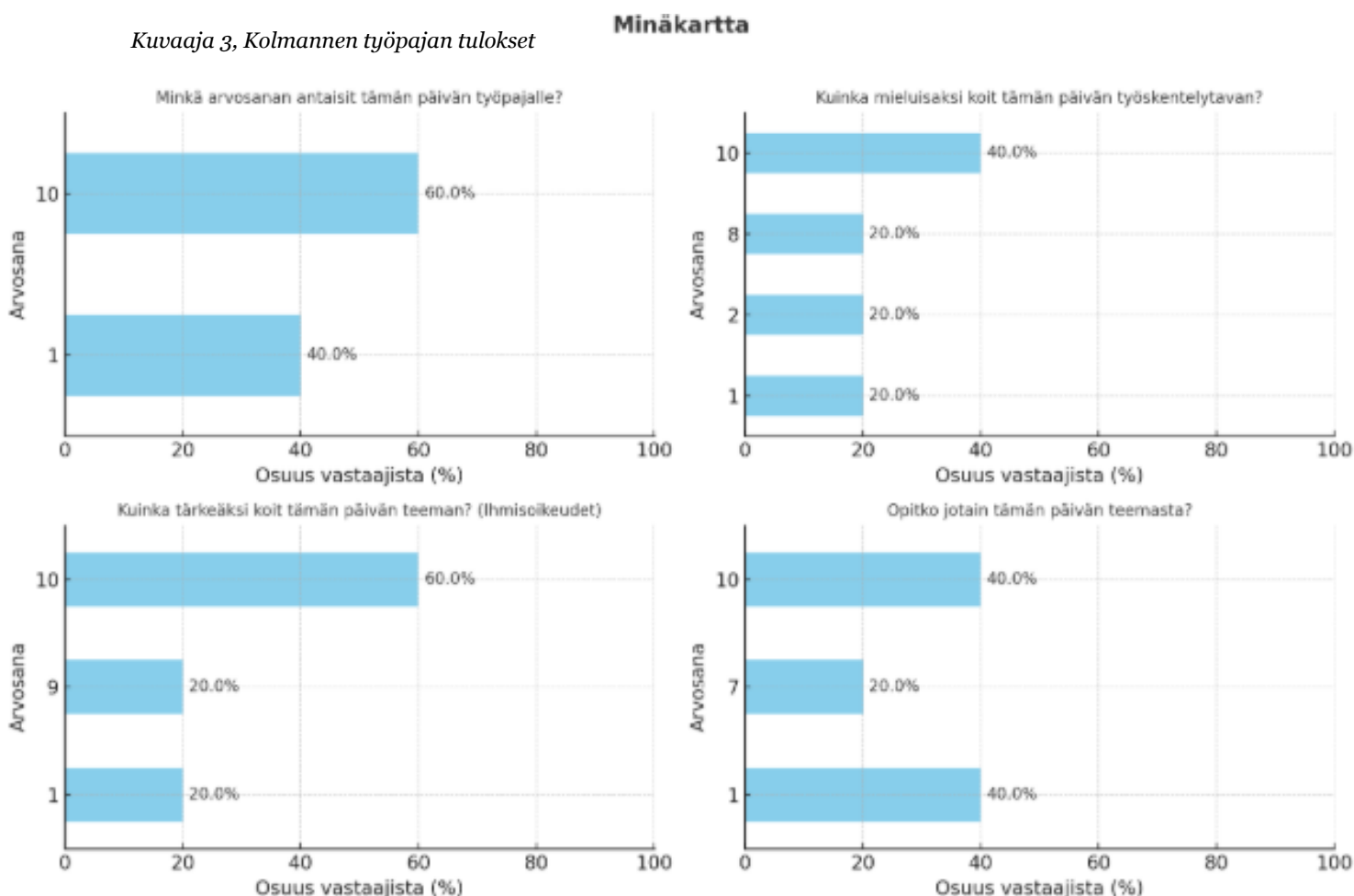
Toisen työpajan arvosanan keskiarvoksi tuli 9,29, joka on huomattavasti enemmän, kuin ensimmäisen työpajan tulos. Kuvaajasta 2 on kuitenkin huomattavissa paljon enemmän hajontaa, mutta suurin osa on silti kokenut työskentelytavan erittäin mieluisaksi, pitänyt ylikulutuksen teemaa tärkeänä ja oppinut siitä uutta. Joukossa on kuitenkin ollut myös osallistujia, jotka eivät ole pitäneet työskentelyä yhtään mieluisana tai kokeneet sitä hirveän tärkeänä.

Kahoot-tietovisoja oli mahdollista pitää illan aikana useita, ja niistä oli mahdollista tarjota palkintoja, joten osallistujia työpajaan tuli myös enemmän. Keskittymistä osallistumiseen kuitenkin tuntui heikentävän se, että työpaja pidettiin avoimessa tilassa, jossa oli myös muita osallistujia omien keskustelujensa kanssa. Vaikka tietovisa oli tykätty ja tuttu konsepti, emme huomanneet siinä minkäänlaista lisäarvoa avoimessa nuortenillassa, kun mitä siitä olisi esimerkiksi pienryhmässä ollut. Nuoret eivät myöskään välttämättä tykänneet tietovisan opettavasta puolesta ja se näkyy myös kyselytulosten hajonnassa.

Huomasimme omassa työpajassamme, että tietovisa kannattaa pitää mahdollisimman tiiviinä ja yksinkertaisena. Kahootissamme oli kysymysten välissä muutama pidempi infoboksi, jotka eivät myöskään saaneet toivomaamme vastaanottoa, vaan niiden olisi pitänyt olla lyhyempiä. Ylipäätään jos tietovisaa haluaa pitää opetusvälineenä, kannattaa aihe rajata hyvin, jotta se pysyisi mahdollisimman selkeänä.

7.3 Kolmannen työpajan tulokset

Kuvaaja 3, Kolmannen työpajan tulokset

Kolmannen työpajan arvosanan keskiarvo on 6,40, eli tähän mennessä huonoin. Huomiomme tilastoissa kuitenkin herättää, että työpaja on selkeästi jakanut mielipiteitä ja siitä on joko tykätty tai sitä on vihattu, joka näkyy arvosanojen suurena hajontana. Kuvaajasta 3 on huomattavissa, kuinka osa nuorista on kuitenkin kokenut työpajan hyväksi, sekä sen teeman tärkeäksi, kun taas työskentelymenetelmä on jakanut eniten mielipiteitä osallistujien kesken.

Työskentelymenetelmän ja teeman yhdistelmä oli osalle osallistujista rikkaus, kun taas osalle epämieluisa. Tämä johtuu siitä, että työskentely perustui vahvasti omaan pohdintaan ja oma mielenkiinto, keskittymisen taso ja esimerkiksi väsymys vaikutti vahvasti siihen, kuinka hyvin tehtävä toteutettiin. Työskentelymenetelmä toimi kuitenkin hyvin avoimessa tilassa, sillä siellä oli mahdollisuus vetäytyä miettimään omaa elämäänsä tehtävässä, vaikkakin

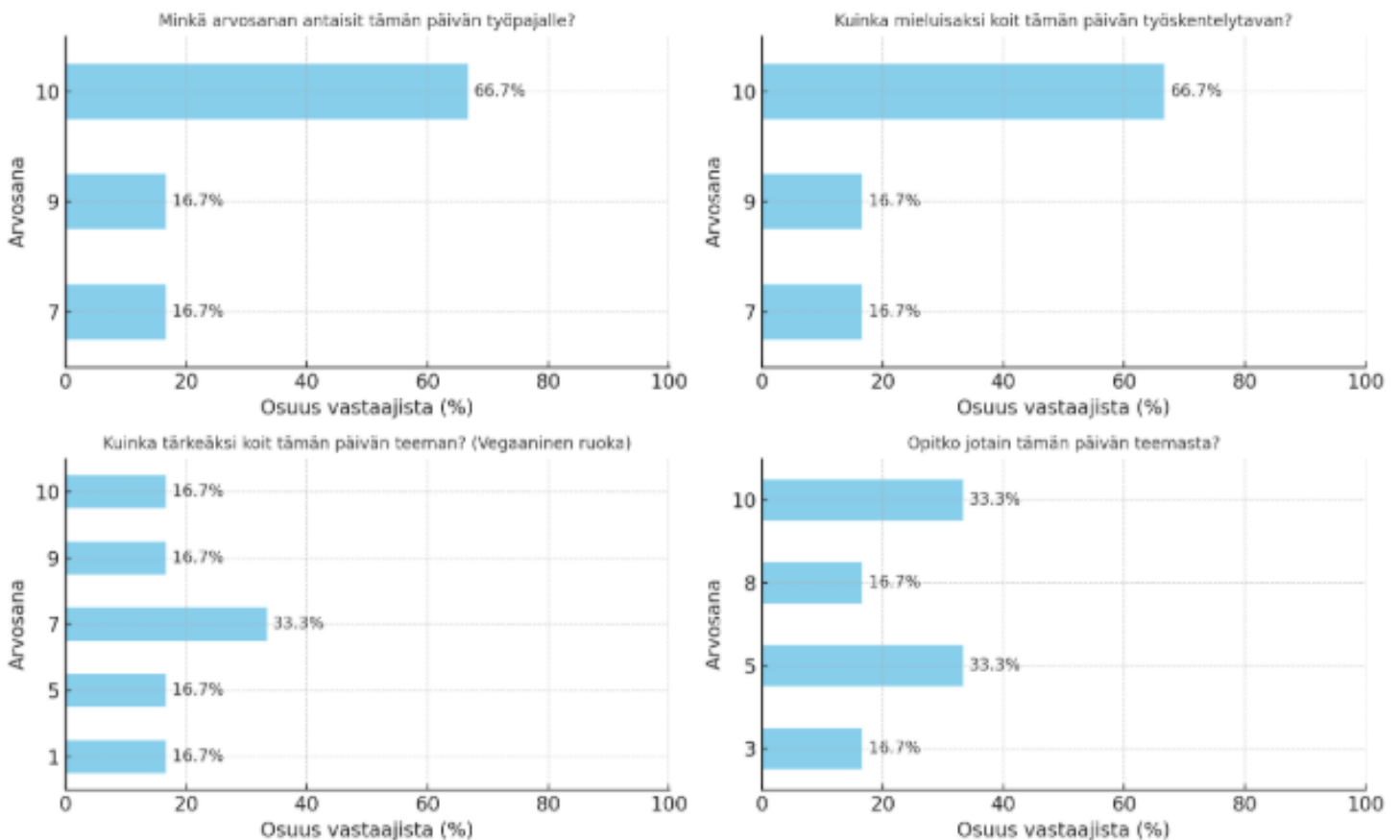
muiden ihmisten taustameteli saattoi osakseen haitata tekemistä. Toki työskentely toimisi varmasti paremmin pienryhmätoiminnassa, jossa ohjeet ja alustusta olisi mahdollista käydä läpi yhteisesti.

Mielestämme itsessään työskentely oli hyvin toimiva ja siinä on hyvät mahdollisuudet soveltaa omaan käyttöön, mutta pitää kuitenkin työskentelyn pohdiskeleva luonne. Työskentelyssä kannattaa kuitenkin hankkia valmiit tulosteet hahmojen ulkomuodosta, jonka sisällä ja ulkopuolella on valmiiksi tarpeeksi tilaa kirjoittaa ja piirtää. Työskentelyn luonteen takia on kuitenkin tärkeää arvioida, toimisiko kyseinen työskentely juuri paikalla oleville nuorille, sillä se on vaativa ja siinä tarvitaan mielenkiintoa aiheeseen, eikä se työskentelynä vain sovi kaikille.

7.4 Neljännen työpajan tulokset

Kuvaaja 4, Neljännen työpajan tulokset

Yhteinen leivonta

Neljannen työpajan arvosanan keskiarvoksi tuli 9,33, eli todella hyvä. Moni nuori piti yhdessä leipomista erittäin mieluisana työskentelytapana, mutta sen ohella liikkunut teema vegaaniruosta ja sen opettavaisuus jäivät tilastojen mukaan taka-alalle. Kuvaajan 4 pohjalta voidaan siis todeta, että osallistujat tykkäsivät työskentelystä ja kokonaisuudesta erittäin paljon, mutta opettavainen sisältö jäi vähäiseksi tai ei ollut tarpeeksi mielenkiintoista.

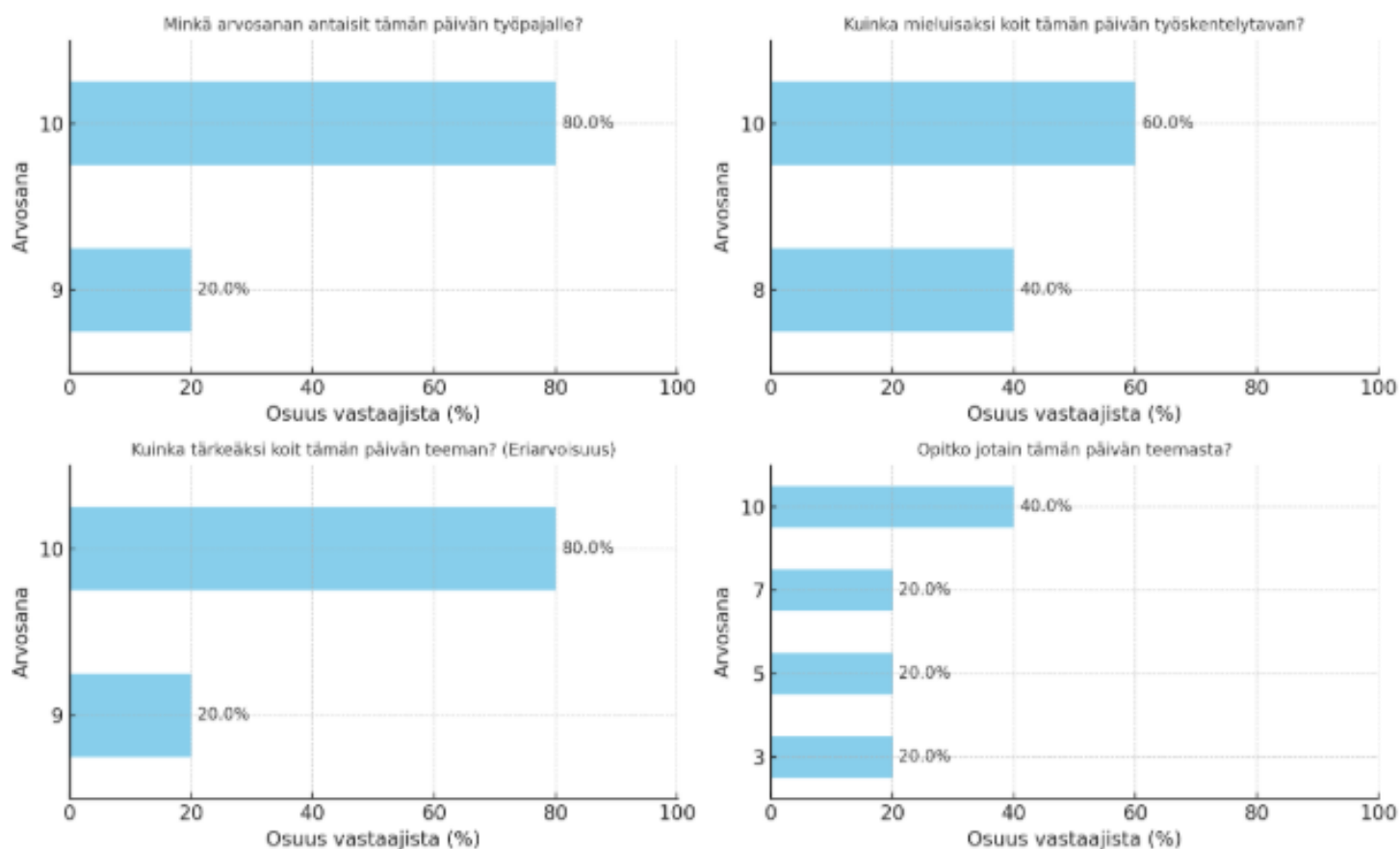
Työskentelymenetelmä toimi avoimessa tilassa erityisen hyvin, ja se innosti nuoria tulemaan toimintaan mukaan. Onnistumista lisäsi se, kuinka hyvin työpajan esivalmistelut olivat tehty, jolloin nuori pystyi omien aikataulujensa mukaisesti hyppäämään siihen mukaan ja samalla lähteä siitä omia aikojaan pois. Samalla myös yhteisöllisyys korostui työpajassa ja oli selvää, että kaikkien positiiviset tunteet ja nauru tarttuivat toisiin ja kaikilla oli aidosti kivaa olla mukana toiminnassa.

Hankalaksi työpajassa osoittautui se, miten siihen olisi saanut lisää informaatiota vegaaniruokailun hyödyistä. Sitä olisi varmasti saanut lisää, jos aika ja resurssit olisivat riittäneet siihen, että kakut olisi leivottu alusta asti yhdessä, jolloin tämän vegaaniresepti olisi korostunut toiminnassa, ja sen olisi saanut luonnollisemmin puheenaiheeksi. Työskentelyä on kuitenkin helppo soveltaa eri aikatauluihin sopivaksi ja reseptejä voi löytää netistä paljon erilaisia, jotta ne sopivat kaikille ruokavalioille. Työskentelytapa antaa siis paljon tilaa soveltaa sitä omiin tarkoituksiin, mutta se vie paljon aikaa ja luo paljon sotkua ja tiskejä.

7.5 Viidennen työpajan tulokset

Kuvaaja 5, Viidennen työpajan tulokset

Korttipeli

Viidennen, eli viimeisen työpajan arvosanojen keskiarvoksi tuli 9,80, eli kaikista työpajoista paras. Kuvaajasta 5 on todettavissa, kuinka osallistujat pitivät työpajan työskentelytavasta, sekä kokivat eriarvoisuuden teeman hyvin tärkeäksi, mutta tilastojen mukaan oppimista tapahtui huomattavasti vähemmän.

Työpaja oli luonteeltaan sellainen, että korttipeliin oli helppo tulla mukaan ja siitä pystyi lähtemään milloin halusi. Ohjeet piti kuitenkin käydä jokaisen uuden pelaajan kanssa läpi aina uudestaan, mutta pelin oppi ymmärtämään parhaiten itse pelin aikana muiden avulla. Työskentelytapa oli siis mainio avoimeen toimintaan, sillä se ei sitonut mihinkään ja oli lyhyttä toimintaa. Ainoa huono asia oli, että peliin tarvittiin vähintään 3 ja siinä pystyi olla enintään 5 pelaajaa tai paria. Pelaajia piti siis olla tarpeeksi, mutta ei liikaa, jotta peli onnistui hyvin.

Korttipelissä oppimispuoli ja teoria jäivät vähemmälle, mutta samalla olemme sitä mieltä, että oppimista eriarvoisuudesta tapahtui havainnollistamisen kautta pelin roolihahmojen avulla, eivätkä nuoret välttämättä huomanneet oppivansa mitään sen takia. Työskentelyyn olisi kuitenkin voinut ottaa jonkinlaista teoriapohjaa enemmänkin, jos olisi toivonut sen olevan opettavaisempaa. Pelin säännöissä kuitenkin auttoi se, että ohjeet olivat koko ajan pöydällä esillä ja omat roolikortit kuvailivat hyvin, mitä osallistujan tulee pelissä saavuttaa.

8 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYTEEN JA LUOTETTAVUUTEEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

Yksi suurimmista haasteista on osallistujien anonymiteettisuojaan liittyvä huolenaihe. Ilman asianmukaista anonymiteettisuojaan varmistamista kysely voi aiheuttaa osan osallistujista epämukavuutta käsitellessämme herkkiä aiheita. Tämä asettaa erityisiä vaatimuksia tiedonkeruun ja -tallennuksen käytännöille, jotka tulee suunnitella siten, että yksilöiden identiteetti on suojattu koko tutkimusprosessin ajan (Sihvo & Koski, 2020). Emme tutkimuksessa kuitenkaan pääse käsiksi osallistujien henkilötietoihin tai yksilöivään dataan, jonka vuoksi emme joudu työssämme käsittelemään näiden tietojen tuomia näkökulmia. Osallistujaryhmän ollessa vaihteleva, emme anonymiteetillisistä syistä kartoita kyselyssä osallistujan ikähaarukkaa tai sukupuolta.

Opinnäytetyön luotettavuus on keskeinen tekijä. Tällaisessa tutkimuksessa pyritään saamaan tietoa, joka on merkittävässä roolissa yhteistyötahomme omassa kehitystyössä. Tutkimuksessa, jossa käytetään kyselymenetelmää, kuten tapauksessamme Forms-kyselyä, on tärkeää varmistaa, että saatu tieto on luotettavaa. Ensisijaisesti on tärkeää huolehtia kysymysten selkeydestä ja ymmärrettävyydestä, jotta vastaajat voivat osallistua matalalla kynnyksellä. Kysymysten tulisi mitata juuri niitä asioita, joita tutkimuksessa halutaan tutkia, on tärkeää kuitenkin työssä huomioida, että kyselytutkimus on vain yksi osa

opinnäytetyön aineistoa. Kyselyn käyttö avoimen toiminnan kehityksen tutkimuksessa on mahdollisuus kerätä arvokasta tietoa, mutta luotettavuuden varmistamiseksi on huolehdittava kysymysten selkeydestä, tarpeeksi laajasta otannasta ja tulosten keskinäisestä vertailukelpoisuudesta. (Kailinen & Kinnunen, 2021.) Yhteistyötahomme toiveesta emme työpajojen toteutuksen tapahtuessa työsuhteen alaisena tarvitse työmme toteutukseen tutkimuslupaa. Osallistujaryhmään kuuluu myös alaikäisiä, mutta työsuhteen tuoma salassapitovelvollisuus luo tarvittavan eettisen suojan heitä kohtaan, sillä emme tutki heitä yksilöinä, vaan toteuttamaamme heille toimintaa.

Etenkin palautekyselyn luotettavuuden kannalta tärkeä kysymys on siinä, millainen luottamussuhde työpajojen osallistujien ja niiden vetäjien välillä on. Nuoren on varmasti helpompi vastata rehellisesti kyselyihin, jos jo jollain tasolla tuntevat ohjaajat ja voivat olla rennosti työpajojen aikana, mutta samalla saattavat kohteliasuudessaan antaa hyviä arvosanoja, jos ei tiedä ohjaajasta mitään. Ongelmaksi kuitenkin tässä syntyy se, että nuori ei välttämättä halua loukata ohjaajien tunteita ja siksi antavat korkeampia arvosanoja, kuin normaalisti. Toisaalta kun nuori tuntee itsensä turvalliseksi ohjaajien kanssa, saattaa hän myös antaa brutaalin rehellistä palautetta. Molemmissa tapauksissa on siksi tärkeää, että kyselyt toteutetaan anonymisti, jotta jokainen pystyy vastaamaan niihin mahdollisimman rehellisesti ilman huonoa omatuntoa. On kuitenkin vaikea arvioida, millainen muutos ensimmäisen ja viimeisen työpajan välillä on tapahtunut nuoren asenteessa, ja miten ne ovat vaikuttaneet tämän vastauksiin palautekyselyissä.

9 POHDINTA

Pohtiessamme opinnäytetyöprosessin merkitystä osana ammatillista kehitystämme, prosessi antoi meille äärettömän paljon. Pääsimme prosessin aikana toteuttamaan laaja-alaisesti opintojemme aikana kerryttämäämme tietoa teoriapohjalta ja tuomaan sitä näkyvällä tavalla osaksi käytännön asiakastyöstä.

Prosessin aikana tuottamaamme materiaalivihkoa (liite 2.) voidaan hyödyntää yhteistyötahomme omassa toiminnassa, jonka lisäksi materiaaliin on koostettu pohjaideoita hyvin erityyppisistä luovista työskentelymenetelmistä, joita voidaan soveltaa osaltaan myös muita teemoja käsitellessä.

Vetääksemme yhteen toteuttamiemme työpajoja, tuloksista huomasin hyvin erilaisia asioita, mutta samat kaavat tuntuivat toistuvan kerta toisensa jälkeen: mitä opettavaisempi työpaja oli, sitä epämieluisampi se oli, mutta mitä mieluisampi työpaja oli, sitä vähemmän siitä oppi. Tuloksista näkee siis hyvin sen, että vastaus on tasapaino näiden kahden asian välillä. Avoimessa toiminnassa nuori haluaa olla osallisena ja oppia, mutta häntä ei kuitenkaan saa tukahduttaa liialla informaatiolla. On siis tärkeää löytää näiden kahden välille hyvä tasapaino, jotta nuorten oppimista, mutta samalla viihtymistä voidaan tukea mahdollisimman hyvin.

Samalla työpajoista huomasin, että etenkin avoimen tilan toiminnassa on tärkeää, että toimintaan on helppo hypätä mukaan missä vaiheessa tahansa ja että siitä voi myös lähteä pois omatoimisesti. Myös etenkin työskentelyt, jossa oltiin sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden osallistujien kanssa, olivat suositumpia kuin ne, missä toimittiin itsenäisesti. Voidaan ehkä siis todeta, että nuoret kaipaavat sosiaalisia suhteita ja nämä auttavat heitä jaksamisen ja viihtymisen kannalta, mutta joskus näiden sosiaalisten suhteiden syntymiseen tarvitaan apua ja mahdollisuuksia, kuten nämä meidän toteuttamamme työpajat.

LÄHTEET

- Armstrong-Mensah, E. A. (2017). *Lecture notes: Global health: issues, challenges and global action*. John Wiley.
- Council of Europe. (2018). *The participation of young people in decision-making: A democratic right and an investment in the future*. Council of Europe. [New and innovative forms of youth participation in decision-making processes](#)
- Done, A. (2012). *Global trends: Facing up to a changing world*. Palgrave Macmillan.
- EVL *Nuoret aikuiset tutkimus* (2023) [Nuoret-aikuiset-tutkimus_small.pdf](#)
- Fröjd, S. (2009). *Nuorten ahdistuneisuus ja päihteiden käyttö: Tietoa vanhemmille ja nuorten kanssa työskenteleville aikuisille*. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos.
- Happonen, K., & Kiilakoski, T. (19.3.2025). *Nuorisobarometri 2024 – Nuoruuden kolme vuosikymmentä*. Valtion nuorisoneuvosto. <https://tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2024/>
- Helminen, J. (2020). *Näkökulmia osallistavaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. https://dialogi.diak.fi/wp-content/uploads/sites/8/2020/06/DIAK_Ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4_18_web.pdf
- Kansallinen ihmisoikeusstrategia. (2023). *Ihmisoikeuksien toteutuminen Suomessa*. Suomen oikeusministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-630-3>
- Karjalainen, A. L., Heimonen, K., Huhtinen-Hildén, L., Iivanainen, S., & Öystilä, S. (2019). *Luovan toiminnan työtavat: Käsikirja sosiaali- ja terveysalalle*. PS-kustannus.
- Kekki, M-K., Kovalainen, P., & Ollikainen, A. (toim.). (2023). *Nuorten osallisuuden edistäminen*. https://nuoretjaosallisuus.fi/wp-content/uploads/2023/05/Nuorten-osallisuuden-edista%CC%88minen_2023_sa-1.pdf

- Kiilakoski, T. (20.5.2024). *Nuorisobarometri 2023 - Katsomusaiheita*. Valtion nuorisoneuvosto. <https://tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorisobarometri-2023/>
- Kinnunen, R., & Paananen, E. (19.1.2024). *Toiminnalliset ja luovat menetelmät ovat sosiaalisen vahvistamisen ja kasvatuksen työn kovaa ydintä*. <https://www.intory.fi/ajankohtaista/uutiset/toiminnalliset-ja-luovat-menetelmat-ovat-sosiaalisen-vahvistamisen-ja-kasvatustyon-kovaa-ydinta/>
- Kivipelto, M. (16.4.2021). Eriarvoisuuden vähentäminen on tasapainoilua yksilöllisten tarpeiden ja yhteiskunnallisten tavoitteiden välillä. <https://blogi.thl.fi/eriarvoisuuden-vahentaminen-on-tasapainoilua-yksilollisten-tarpeiden-ja-yhteiskunnallisten-tavoitteiden-valilla/>
- Kojo, K. (9.6.2022). *Uusi julkaisu kokoaa yhteen ajankohtaisen tiedon nuorista*. Nuorisoala. <https://nuorisoala.fi/uusi-julkaisu-kokoaa-yhteen-ajankohtaisen-tiedon-nuorista-nuorten-hyvinvoinnin-edistamiseksi-on-kylla-riittavasti-tietoa-ena-tarvitaan-paattajilta-uskallusta/>
- L 731/1999 Suomen perustuslaki [Suomen perustuslaki | 731/1999 | Lainsäädäntö | Finlex](#)
- Lembke, A. (2022). *Dopamine nation: Why our addiction to pleasure is causing us pain*. Headline.
- Martusewicz, R. A., Edmundson, J. & Lupinacci, J. (2021). *EcoJustice Education: Toward Diverse, Democratic, and Sustainable Communities*. New York: Routledge.
- Opetushallitus. (i.a.). *Globaalikasvatus ja kestävän kehityksen tavoitteet*. Saatavilla 4.3.2025 Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/globaalikasvatus-ja-kestavan-kehityksen-tavoitteet>
- Poore, J., & Nemecek, T. (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science*, 360(6392), s.987–992. <https://doi.org/10.1126/science.aag0216>
- Pruuki, L. (2010). *Rippikoulun pikkujättiläinen*. LK-kirjat.
- Romakkaniemi, M., Lindh, J., Laitinen, M., & Suomi. Kansaneläkelaitos. (2018). *Nuorten aikuisten osallisuus ja sosiaalinen kuntoutus Lapissa*. Kela.

- Salminen, V-M., & Huttunen, N. (toim.) (2022). [Spiritualiteetti 2020-luvun Suomessa](#). Kirkon tutkimus ja koulutus.
- Sihvo, P., & Koski, A. (2020). *Eettinen toimintamalli: Osaamista tulevaisuuden koulutukseen ja sote-alan työhön*. Karelia-ammattikorkeakoulu.
- Suomen YMCA:n liitto. (2024). *VISIO 2030 – One movement [PowerPoint-diat]*.
<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://ymca.fi/wp-content/uploads/2024/09/YMCA-Visio2030-yleisesitys-2023.pdf>
- Suomi Luonto (i.a.). *Turhake* Saatavilla 21.8.2025 [Suomen Luonto - Turhake](#)
- Suomi.fi. (i.a.). Tervetuloa täysi-ikäiseksi!
<https://www.suomi.fi/kansalaiselle/parisuhde-ja-perhe/tervetuloa-taysi-ikaiseksi>
- Swantz, M. (2016). *In search of living knowledge*. Mkuki Na Nyota.
- THL. (24.5.2024). Nuorten mielenterveyshäiriöt.
<https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot>
- UNICEF Suomi. (i.a.). *Lapsen oikeuksien sopimus - 3. artikla*. Saatavilla 3.3.2025 UNICEF Suomi. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/>
- Uusikylä, P., & Jalonen, H. (2023). *Epävarmuuden aika: Kuinka ymmärtää systeemistä muutosta?* Into Kustannus.
- Valtioneuvosto. (2021). *Kansallinen lapsistrategia: Komiteamietintö*.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-777-5>
- Vantaan kaupunki. (i.a.). *Nuorisotilatoiminta*. Saatavilla 3.3.2025
<https://www.vantaa.fi/fi/vapaa-aika-ja-harrastukset/nuorisopalvelut/nuorisotilatoiminta#tab-introduction>
- Välimäki, V., Aaltonen, S., & Kivijärvi, A. (2020). *Nuorten palvelut yksinäisyyden lievittäjinä?* Nuorisotutkimus.
https://researchportal.tuni.fi/files/77491374/Nuorten_palvelut_yksinaisyyden_lievittajina.pdf
- Yhdistyneet Kansakunnat. (1948). *Universal Declaration of Human Rights*.
<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

YMCA. (i.a.). *Gloaalikasvatus*. Saatavilla 4.3.2025 YMCA.

<https://ymca.fi/gloaalikasvatus/>

Åkerblad, L., & Seppänen-Järvelä, R. (2024). *Monimenetelmällinen tutkimus: Opas suunnitteluun ja toteutukseen*. Gaudeamus

LIITE 1. Palautekysely

Päivän teeman palautekysely

Kiitos kun osallistuit työpajaan!

* Pakollinen kysymys

Minkä arvosanan antaisit tämän päivän työpajalle? *

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Tosi huono! Tosi hyvä!

Kuinka mieluisaksi koit tämän päivän työskentelytavan? (päivän työskentelytapa) *

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Vihasin sitä! Tykkäsin tosi paljon!

Kuinka tärkeäksi koit tämän päivän teeman? (teema) *

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

En yhtään tärkeäksi! Koin ihan tosi tärkeäksi!

Opitko jotain tämän päivän teemasta? *

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

En oppinut! Opin ihan sikana!

Avointa palautetta teemasta, ohjauksesta, yleisestä toteutuksesta?

(Esim: Mistä tykkäsit erityisesti, mikä vaikutti oppimiseen, mitä olisit tehnyt eri tavalla?)

Oma vastauksesi

Lähetä
Tyhjennä lomake

LIITE 2. Materiaalivihko

1 ILMASTONMUUTOS KOLLAASITYÖSKENTELEY

Seuraavien väitteet voi tulostaa, leikata ja sekoittaa, niin osallistuja pääsee arvuuttelemaan, mitkä näistä osa-alueista kiihdyttävät ilmastonmuutosta eniten.

Top 5 asiaa Suomessa, jotka pahentavat ilmastonmuutosta:

Fossiilisten polttoaineiden käyttö

Suomessa fossiilisten polttoaineiden, kuten kivihillen, maakaasun ja öljyn, käyttö energiantuotannossa ja liikenteessä on merkittävä ilmastopäästöjen lähde. Vaikka Suomi onkin edistynyt uusiutuvan energian käytössä, fossiilisten polttoaineiden osuus energiantuotannossa on edelleen suuri, erityisesti teollisuudessa ja lämmityksessä. Hiilidioksidipäästöt fossiilisista polttoaineista ovat yksi suurimmista ilmastonmuutoksen kiihdyttäjäistä.

Teollisuus- ja energiantuotanto

Suomen teollisuus, kuten terästeollisuus, paperi- ja selluteollisuus sekä kemianteollisuus, on suuria energian kuluttajia ja päästölähteitä. Teollisuuden prosessit, kuten raaka-aineiden käsittely ja energian tuotanto, tuottavat suuria määriä päästöjä. Vaikka teollisuus on ottanut käyttöön energiatehokkuustoimia ja uusiutuvia energialähteitä, suurten teollisuuslaitosten päästöt ovat edelleen merkittävä ilmastonmuutokseen vaikuttava tekijä.

Maatalous- ja eläintuotanto

Maatalous ja erityisesti eläintuotanto aiheuttavat suuria metaanipäästöjä, jotka ovat erittäin voimakkaita kasvihuonekaasuja. Suomessa metaanipäästöjä syntyy erityisesti karjataloudesta, kuten nautakarjan ja lampaan kasvatuksesta. Lisäksi maatalous, erityisesti lannan käsittely ja viljelykäytännöt, voi johtaa myös typen oksidien päästöihin, jotka vaikuttavat ilmastonmuutokseen.

Metsien hakkuut ja maankäyttö

Suomi on metsien suhteen erityisen herkkä, sillä metsät sitovat merkittäviä määriä hiilidioksidia. Metsien hakkuut ja metsätalous voivat vapauttaa suuria määriä hiilidioksidia ilmakehään, erityisesti kun puut hakataan ja jätetään maahan mätänemään tai poltetaan. Vaikka metsien hakkuu on tärkeä osa taloutta, liialliset hakkuut voivat vähentää metsien kykyä toimia hiilinieluinä ja kiihdyttää ilmastonmuutosta.

Liikenne

Liikenne, erityisesti henkilöautojen käyttö, on Suomessa merkittävä kasvihuonekaasupäästöjen lähde. Vaikka Suomi onkin panostanut vähäpäästöisiin ajoneuvoihin ja sähköautoihin, tieliikenne on edelleen suuri saastuttaja. Liikenteen päästöjen vähentäminen on haastavaa, koska Suomessa asutuksen ja työpaikkojen sijainti on usein hajautettua, mikä lisää liikenteen tarvetta.

Oikea järjestys syihin on seuraava:

1. Fossiilisten polttoaineiden käyttö
2. Teollisuus- ja energiatuotanto
3. Maatalous- ja eläintuotanto
4. Metsien hakkuut ja maankäyttö
5. Liikenne

Oikeiden vastausten paljastamisen jälkeen nuoren kanssa voi keskustella heränneistä tunteista sekä siitä, tuliko tuloksissa yllätyksiä tai onko hän eri mieltä listauksen kanssa.

Seuraava sivu voidaan tulostaa nuorelle nähtäväksi tai teemat voidaan käsitellä suullisesti:

Miten voin itse helposti vaikuttaa ilmastonmuutoksen hidastamiseen?

✓ **Suosi joukkoliikennettä, pyöräilyä tai kävelemistä!**

Auton käytössä voit kuitenkin pyrkiä suosimaan myös kimpapakyytejä ja pitkissä matkoissa vaikkapa junaa, jotta yksittäisten ajoneuvojen päästöt saataisiin vähenemään.

✓ **Pyri suosimaan kotimaisia elintarvikkeita!**

Kotimaiset ja sesongin mukaiset elintarvikkeet lisäävät vähemmän päästöjä, sillä ne tulevat täältä Suomesta ja tukevat samalla kestävää maataloutta.

✓ **Yritä lisätä kasviperäisiä ruokia tottumuksiisi!**

Liha- ja maitotuotteet ja niiden tuotanto lisää merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä verrattuna kasvisruokaan, joten niiden suosiminen tai edes pieni lisääminen vähentää päästöjä.

✓ **Huomio energiankäyttö kotonasi!**

Säädä kotona lämpötilasi sopivaksi ja pidä ikkunat kiinni kylmemmällä kelillä, jotta esimerkiksi patterit eivät käytä turhaan energiaa. Varmista myös, että sammutat valot huoneista, joissa niitä ei tarvita ja pyri hommaamaan ja käyttämään energiatehokkaita laitteita.

✓ **Kuluta vastuullisesti!**

Yritä välttää harkitsemattomia ostoksia. Ultrapikamuoti ja kertakäyttöiset astiat ovat luonnonvaroja tuhlaavia kohteita, joiden kestävyys ja toimivuus eivät ole taattavissa. Välttämällä ostoksia esimerkiksi SHEIN tai TEMU:n verkkokaupoista ja tukemalla kotimaisia vaateliikkeitä, oman toiminnan vaikutukset ovat ympäristölle huomattavia.

✓ **Pyri kierrättämään jätteitäsi!**

Kierrättämällä oikein voit mahdollistaa eri materiaalien kiertokulun jatkossakin ja tällä tavalla vähentää luonnonvarojen kulutusta. Pyri myös vähentämään omia ruoantähteitä tekemällä ruokaa sopivasti ja kierrättämällä loput biojätteeseen.

**Muista kannustaa muita ja itseäsi pienentämään omaa hiilijalanjälkeä!
Maailman suojeleminen on meidän kaikkien tehtävä, ja jopa pienillä teoilla on merkitystä!**

2 YLIKULUTUS-TIETOVISA

Työpaja ylikulutuksesta

Alla olevalla materiaalilla voidaan luoda tietovisa, jonka väliosuuksiin voidaan lisätä INFOPAKETTI otsikoidut kohdat. Näitä kohtia voidaan käsitellä myös suullisesti, tai lisätä nämä osaksi kokonaisuutta. Lihavoidut kohdat ovat kysymyskohdan oikeat vastaukset. Teemat ovat olleet ajankohtaisia alkuvuonna 2025

Ylikulutus Suomessa:

INFOPAKETTI! Mikä on ylikulutuspäivä?

Suomen ylikulutuspäivä kuvastaa sitä päivää, kun täällä on kulutettu ne luonnonvarat, jotka olisivat pystyneet uusiutumaan vuodessa ilman ongelmia.

1. Kysymys: Milloin oli Suomen ylikulutuspäivä vuonna 2025?
 - a. **6.4.**
 - b. 31.3.
 - c. 1.4.
 - d. Ei ole vielä ollut

2. Kysymys: Milloin Suomen ylikulutuspäivä oli sitten vuonna 2024?
 - a. **12.4.**
 - b. 29.3.
 - c. 7.4.
 - d. 6.5.

INFOPAKETTI! Suomessa ylikulutuspäivä sijoittuu yleensä huhtikuun alkuun ja Suomessa kulutetaan oma osa maailman luonnonvaroista noin nelisen kuukautta maailman keskiarvoa nopeammin.

3. Kysymys: **Mikä seuraavista on yksi keino vähentää ylikulutusta?**
 - a. Ostamalla uuden paidan H&M:stä
 - b. **Myymällä vanhoja vaatteitaan Vintedissä**
 - c. Ostamalla uuden kahvinkeitin, jota on tarvinnut pitkään
 - d. Syömällä enemmän lihaa

4. Kysymys: **Väite: Liiallinen veden ja energiankulutus on osa ihmisen arkista ylikulutusta**

- a. **Totta**
- b. Tarua

INFOPAKETTI: Mikä kaikki on ylikulutusta: pienmatkustus yksityisautoillen tai lentäen, tehotuotannon tukeminen, tarpeeseen perustumattomat ostot

5. Kysymys: **Väite: Metsiä suojellaan ylikulutuksen seurauksesta?**

- a. **Totta**
- b. **Tarua**

INFOPAKETTI: Mihin metsiä hakataan?

Metsiä hakataan etenkin hakkuiden, karjalaitumien ja maanviljelyn, mutta myös rakennusten, teiden tieltä. Esimerkiksi Etelä-Amerikassa soijapeltoja tuontantoeläimille ruoaksi ja Kaakkois-Aasiassa sademetsien tilalle palmuöljyplantaaseja.

Metsien suojelussa erityisen tärkeää on niiden kyky sitoa hiilidioksidia ja samalla rikastuttaa maaperän hedelmällisyyttä ja ylläpitää alueiden biodiversiteettiä. Metsät myös todistetusti suojaavat meitä eläinperäisiltä taudeilta ja lieventävät stressiä

6. Kysymys: **Mikä on "planetaarinen rajat" -käsitteen tarkoitus?**

- a) Määrittää, kuinka monta planeettaa tarvitaan maapallon kulutukseen
- b) Asettaa rajat siihen, kuinka paljon maapallon ekosysteemit voivat kestää ilman tuhoutumista**
- c) Lasketaan, kuinka paljon avaruusmatkailua voidaan tehdä
- d) Arvioidaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia maapallon eri alueilla

7. Kysymys: **Mikä mittari kuvaa, kuinka paljon maapallon pinta-alasta kuluu tuottamaan yksittäisen ihmisen kulutuksen vuodessa?**

- a) Biokapasiteetti
- b) Ekologinen jalanjälki**
- c) Hiilijalanjälki
- d) Energiaindeksi

INFOPAKETTI: Vuoden turhake on Suomen Luonto- lehden järjestämä, vuosittainen kilpailu, jossa valitaan joku tarpeeton tai epäkäytännöllinen asia tai tavara, joka vuorostaan on lisännyt turhaa ylikulutusta.

Omia turhakkeita saa ehdottaa lehdelle syksyllä ja vuoden turhake julkaistaan aina joulukuussa.

8. Kysymys: **Mikä oli vuoden 2024 turhake?**

- a. **Nurmikko**
- b. Terassilämmitin
- c. Lehtipuhallin
- d. Hajustettu roskapussi

9. Kysymys: Väite: Maakuntalentojen tukeminen oli vuoden 2023 turhake

- a. **Totta**
- b. Tarua

10. Kysymys: Mikä seuraavista on oikea vuoden turhake?

- a. Lasten lelujen muovipakkaukset
- b. **Mönkijä**
- c. Kuoritut hedelmät muovipakkauksissa
- d. Halvat taulukehykset

3 IHMISOIKEUSTYÖSKENTELEY

Ihmisoikeudet:

Mietitään ihmisoikeuksia, joita nostetaan esille työpajan alussa

Piirrä simppele kuva omasta siluetistasi, johon jää tilaa kirjoittaa sisä- ja ulkopuolelle

Kirjoita **siluetin sisäpuolelle punaisella** asioita, jotka ovat välttämättömiä elämän kannalta. Mitkä asiat pitävät sinut elossa ja hyvinvoivana?

Kirjoita **kehon ulkopuolelle vihreällä** asioita, jotka tuottavat sinulle hyvän olon tunnetta. Mitkä asiat auttavat sinua jaksamaan arjessa ja tuovat siihen iloa?

Kirjoita **pään päälle sinisellä** asioita, joista unelmoit. Mitkä ovat asioita, joita haluat elämäsi aikana päästä toteuttamaan tai missä toivoisit olevasi juuri nyt?

Kirjoita lopuksi **jalkojesi alle mustalla** asioita, jotka estävät saavuttamasta unelmiasi. Mitkä asiat ovat ikään kuin juoksuhiekkää, johon olet jäänyt jumiin ja hidastaa tavoittelemasta haluamiasi asioita?

Työn valmistuttua nuorta pyydetään vertaamaan omaa työtä afrikkalaisen nuoren näkökulmasta ja mietitään miten omat haaveet yms. toteutuisi tällä hahmolla. Onko nuorella ja toisessa kulttuurissa asuvalla eroavaisuuksia teemoissa:

- Oikeus elämään
- Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus
- Mielipiteenvapaus ja sananvapaus
- Kokoontumisvapaus ja yhdistymisvapaus
- Liikkumisen vapaus
- Oikeus kansalaisuuteen
- Oikeus kehitykseen
- Oikeus lepoon ja vapaa-aikaan

Alla esimerkki valmiista työstä:

4 VEGAANIRUOKAILU

Vegaaniruokailua kävimme läpi yhdessä leipomalla kakkutikkareita. Olimme valmistaneet kakkupohjat ja kakkutikkaritaikinan jo valmiiksi ennen työpajaa, mutta ajan ja resurssien puitteissa koko leipomisen voi hoitaa myös porukalla.

Reseptejä toimintaan löytyy netistä paljon, mutta alla ovat reseptit, joita itse käytimme työpajassa:

Kakkupohja:

- 3 1/2 dl kaurajuomaa
 - 2 1/2 dl sokeria
 - 1 rkl vaniljasokeria
 - 1 dl rypsiöljyä
 - 2 tl valkoviinietikkaa
 - 4 dl vehnä jauhoja
 - 1 dl kaakaojauhetta (tummaa)
 - 2 rkl perunajauhoja
 - 1 rkl leivinjauhetta
 - 3/4 tl suolaa
1. Pingota irtopohjavuokaan (Ø 22 cm) pohjan ja reunan väliin leivinpaperi. Voitele vuoka ja jauhota se kaakaojauheella.
 2. Valmista pohja. Sekoita kaurajuoma, sokerit, öljy ja viinietikka keskenään. Sekoita toisessa kulhossa keskenään kuivat aineet. Siivilöi jauhoseos kaurajuomaseokseen. Vatkaa nopeasti tasaiseksi sähkövatkaimella.
 3. Kaada taikina vuokaan. Paista kakkua 175-asteisessa uunissa 45–50 minuuttia. Varmista kakun kypsyytikulla.

Suklaakakkupohja:

- 2 dl kaurajuomaa
- 1 d öljyä
- 2 dl sokeria
- 2 dl vehnä jauhoja
- 1 dl maissitärkkelystä
- 1 tl leivinjauhetta
- ripaus suolaa

1. Sekoita pohjan ainekset keskenään.
2. Kaada taikina voideltuun ja korppujauhotettuun kakkuvuokaan (1 l).
3. Paista 175 asteessa n. 40 min. Varmista kakun kypsäys tikulla.

Kakutikkaritaikeinan ohje:

Kakkujen jäädyttyä murusta kakkupohja leivontakulhoon, sekoita joukkoon 200g vegaanista tuorejuustoa ja 100g tomusokeria ja muovaile massasta kiinteitä palloja. Laita pallojen päähän grillitikku tai muu sopiva tikku ja anna näiden jähmettyä hetki jääkaapissa tai pakastimessa.

Pallojen koristeluun voidaan käyttää 400g sulatettua vegaanista suklaata, vegaanisia nonparelleja tai tomusokerista ja vedestä tehtyä kuorrutetta.

Sokerikuorrute ohje:

2 dl Tomusokeria
1–2 rkl Vettä

1. Kaada tomusokeri kulhoon.
2. Sekoita vettä joukkoon, ensin 1 rkl, sen jälkeen lisää vähitellen sekoittaen, kunnes tahna on sileää ja sopivan sakeaa.

Leipomisen aikana osallistujien kesken voidaan käydä yleistä keskustelua siitä, kuinka tuttuja kasvipäriset tuotteet ovat, onko eläinperäisten tuotteiden syöminen välttämätöntä, onko heillä esimerkiksi lempiruokia jotka ovat jo valmiiksi vegaanisia. Työskentelyn tarkoitus on osoittaa, että vastuullisemmatkin valinnat voivat olla myös hyvänmakuisia ja hauskoja.

5 ERIARVOISUUSKORTTIPELI

Pelaajamäärä: 3–5

Kesto: 10–20 min

Tavoite: Täyttää salainen roolitavoite vaikuttamalla eriarvoisuusindeksiin

TARVITTAVAT VÄLINEET:

- 1 tavallinen korttipakka (52 korttia + jokerit)
- Paperi ja kynä Eriarvoisuusindeksin seuraamiseen (tulostettava versio ohjeiden lopussa)
- Laput salaisille rooleille (tulostettava versio ohjeiden lopussa)

ROOLITAVOITTEET: (jokaiselle arvotaan yksi):

- **Työntekijä:** Tavoitteesi on laskea Eriarvoisuusindeksi alle 5.
- **Omistaja:** Haluat nostaa Eriarvoisuusindeksin yli 15.
- **Poliitikko:** Indeksini pitää pysyä välillä 7–13, kun peli päättyy.
- **Aktivisti:** Pelin loputtua kenelläkään ei saa olla yli 3 korttia kädessä.
- **Mediavaikuttaja:** Haluat kerätä 3+ herttakorttia käteesi ennen loppua.

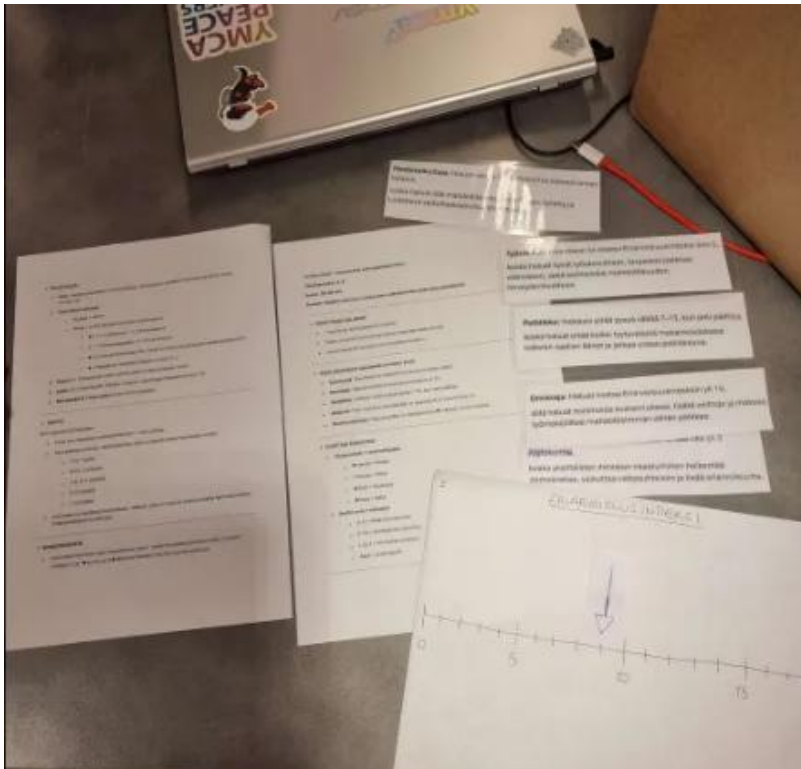
KORTTIEN TARKOITUS:

- **Maasymboli = resurssityyppi**
 - Hertta = Media
 - Ruutu = Raha
 - Risti = Koulutus
 - Pata = Valta
- **Kortin arvo = vaikutus eriarvoisuusindeksiin**
 - 2–5 = Vähäinen vaikutus (± 1)
 - 6–10 = Kohtalainen vaikutus (± 2)
 - J, Q, K = Voimakas vaikutus (± 3)

PELIN KULKU:

1. **Alku:** Jaetaan jokaiselle 3 korttia käteen. Nostopakka keskelle. Eriarvoisuusindeksi alkaa arvosta 10. Peli alkaa nuorimmasta pelaajasta tai muulla sovitulla tavalla ja vuoro siirtyy myötäpäivään
2. **Vuoroittain pelaaja:**
 - Nostaa 1 kortin
 - Pelaa 1 kortin pöytään (valitsee vaikutuksen):
 - Hertta = +1 "Luottamus", -1-3 Eriarvoisuus
 - Ruutu = +1 Raha pelaajalle, +1-3 Eriarvoisuus
 - Risti = Ei muuta Eriarvoisuutta, mutta voi sattumanvaraisesti viedä toiselta kortin
 - Pata = Pelaaja voi päättää, nostaako vai laskeeko indeksin arvoa $\pm 1-3$
3. **Ässä** = Erikoiskortti: Saat katsoa yhden toisen pelaajan roolin.
4. **Jokeri** = Erikoiskortti: Resetoi indeksin välittömästi takaisin arvoon 10.
5. **Peli kestää sovitusti 5-7 kierrosta** tai kun kortit loppuvat.

Esimerkkikuva pelistä:

PELIN VOITTAMINEN:

Pelin lopussa tarkistetaan:

- Onko joku täyttänyt roolitavoitteensa? → Hän voittaa.
- Jos useampi onnistui, näistä pelaaja, jolla on jäljellä eniten resursseja voittaa
 - 2–5: 1 piste
 - 6–10: 2 pistettä
 - J, Q, K: 3 pistettä
 - A: 4 pistettä
 - J: 5 pistettä
- Jos kukaan ei täyttänyt tavoitettaan, pelaaja, jolla on lopuksi eniten resursseja jäljellä äskeisen kaavion perusteella, voittaa.

Korttipelin roolit:

Tämä sivu voidaan tulostaa ja leikata valmiiksi lapuiksi, jotka voidaan arpoa osallistujille:

<p>Työntekijä:</p> <p>Tavoitteesi on laskea Eriarvoisuusindeksi alle 5 kun peli päättyy, koska haluat hyvät työolosuhteet, tarpeeksi palkkaa elämiseen, sekä esimerkiksi mahdollisuuden terveydenhuoltoon.</p>
<p>Omistaja:</p> <p>Haluat nostaa Eriarvoisuusindeksin yli 15 kun peli päättyy, sillä haluat minimoida kustannuksesi, lisätä voittoja ja maksaa työntekijöillesi mahdollisimman vähän palkkaa.</p>
<p>Poliitikko:</p> <p>Indeksin pitää pysyä välillä 7–13, kun peli päättyy, koska haluat pitää kaikki tyytyväisinä maksimoidaksesi tulevien vaalien äännet ja jatkaa uraasi poliitikkona.</p>
<p>Aktivisti:</p> <p>Pelin loputtua kenelläkään ei saa olla yli 3 korttia, koska yksittäisten ihmisten rikastuminen heikentää demokratiaa, vaikuttaa valtasuhteisiin ja lisää eriarvoisuutta.</p>
<p>Mediavaikuttaja:</p> <p>Haluat kerätä 3+ herttakorttia käteesi ennen loppua, koska haluat olla mahdollisimman maineikas, tykätty ja luotettava vaikuttaaksesi muihin ihmisiin.</p>

ERJARVOISUUSINDEKSI

